

PRIORITĂȚI

Un bulgăre incandescent de furie
pe care-l tepeșc în tigaie
și-l amestec în pâinea Numită viață

CUVÂNT ÎN FOIȚĂ DE AUR

Conform unor jurnale pline de hieroglife și probleme adolescente, pe data de 31 mai 2004, adică exact acum 19 de ani, prioritatea mea principală era achiziționarea unei chitari Hora, în valoare de 470 de lei, o sumă aproape astronomică la aproape 16 ani împliniți.

Așa am ajuns, câteva săptămâni mai târziu, să lucrez într-un restaurant de provincie ca ospătăriță, timp de două dintre cele trei luni ale vacanței mele de vară. Spre sfârșitul acesteia, instrumentul a fost achiziționat dintr-un magazinaș de muzică din centrul Constanței de care se ocupa doamna Doina, care a și devenit profesoara mea de chitară.

Gustul dulce al victoriei n-a durat mult însă: viața unei adolescente e piperată cu abisuri și exaltări, în mare parte produse de atenția sau lipsa de atenție a unui băiat sau, în cazul meu, de note și olimpiade pe bandă.

Voiam să plec din țară la facultate și, înainte să mă răzgândesc din motive în principal financiare și de accesibilitate, școala a fost realmente o prioritate de care m-am ținut cu seriozitatea și - pe alocuri - disperarea oricărui tânăr, chiar și din 2023, care se uită în jur și nu găsește de ce să se agațe atunci când încearcă să-și creioneze în cap un viitor în propria-i țară.

De atunci am crescut și m-am schimbat în nenumărate feluri. Unele lucruri de atunci au rămas la fel - lăcomia cu care învăț în permanență lucruri noi, de exemplu. Altele nu.

Uneori, când mi se derulează în cap imagini din trecutul meu, le asociez automat cu sintagma: “în viața cealaltă”. Toți suntem forțați să creștem, chiar și atunci când nu vrem. Iar doi ani de pandemie și-un război la granițe cu siguranță ne-au forțat să ne regândim prioritățile, chiar dacă n-aveam niciun chef de asta și poate chiar ne pare rău că am lăsat în spate niște oameni care ne plăceau. Pe noi înșine.

Ne-ar plăcea ca acest număr al revistei noastre să se citească precum un volum de proză scurtă, despre toate lucrurile banale pentru univers și prioritare pentru fiecare dintre noi, indiferent că e vorba de un aragaz, un borcan cu zacuscă, pachetul de țigări pe care l-ai terminat mai repede decât ți-ai fi dorit, lecții învățate sau neînvățate, un roman SF care te ajută să descifrezi realitatea psihotică în care trăim sau revelațiile pe care le ai atunci când devii părinte.

Alături de noi veți găsi și prioritățile (de acum sau de altă dată) ale unor autori contemporani precum Simona Popescu, George Cornilă sau Alex Tocilescu, cărora le mulțumim pentru participarea la acest experiment *metajournalistic* și care ne reamintesc de fericirea de mai lungă sau scurtă durată de după o demisie, sau de dorința nebună de a vizita o țară pe care ai romantizat-o în copilărie.

Ori de faptul că, atunci când nimic nu mai are sens, poți participa oricând la un concurs de sosii ale lui Freddie Mercury. În Zanzibar.

Vă mulțumim, ca de obicei, că ne citiți și vă urăm să vă alegeți prioritățile cu înțelepciune.

Ioana Epure
Redactor Șef
PressOne

Niște cercetători de pe planeta Terminus au inventat o metodă științifică pentru a detecta acele persoane ale căror creiere fuseseră manipulate.

Ca să descopere anomalia, era nevoie ca persoanele suspecte să fie supravegheate o lungă perioadă de timp iar creierele lor să fie scanate ocazional - adică la anumite intervale - printr-o metodă encefalografică.

Principalul neajuns al acestei metode era o întreagă bibliotecă de creiere care să permită, din timp în timp, ca scanările recente să fie suprascrise printr-o tehnică de tipul sistemului Git. Și unde să ții o astfel de bibliotecă, fără să o faci în văzul lumii?

Și de ce te-ai supune voluntar unei expertize, de vreme ce însăși verificarea însemna că ești - într-un fel sau altul - suspect?

Cercetătorii de pe Terminus au observat că, dacă mintea omului e accesată din afară, undele cerebrale se estompează până când devin o linie continuă atunci când se vorbește de anumite subiecte precise. Au numit această anomalie *Platoul Indus* (adică provocat).

Studiile comparate le-au arătat că anumite persoane aveau - uneori fără să fi fost măcar conștiente de asta - părți din memorie alterate, editate.

Acest blank, acest Platou Indus era o zonă care nu reacționa la emoții și care a devenit semnul că acele persoane cu creiere editate fuseseră racolate (utilizate ca idioți utili) de membrii unei societăți secrete.

Suspectați că ar avea creiere editate erau persoanele aflate în apropierea puterii. Nu neapărat conducătorii, ci consilierii lor. Middle-men. Facilitatorii. Cei fără o pregătire specifică pentru o funcție, fără o expertiză anume, dar care fuseseră numiți politic pentru a-și exercita un mandat într-un domeniu.

Cei care proveneau din caste profesionale considerate cheie pentru a ține în echilibrul ei fragil o societate, cum sunt, de regulă, politicienii, preoții sau magistrații. Aceștia aveau un Platou Indus în creiere.

Cum reacționau suspectii când erau puși în fața dovezilor? „Este o conspirație”, acuzau ei. „Toți cei care veniți cu asemenea teorii, sunteți implicați, sunt interese mari la mijloc, eu sunt același om dintotdeauna, nu simt nimic diferit!”

Încercați să populați aceste categorii cu personaje din zilele noastre, dintre cele pe care le vedeți în mod frecvent la televizor, dintre cele care emit des opinii legate de subiectele zilei pentru diverse posturi de televiziune.

E doar un exercițiu de imaginație, încercați. Întrebați-vă dacă ceea ce repetă e o lecție învățată pe dinafară.

Și-acum să mai facem un pas în universul acesta SF configurat, așa cum ați recunoscut o parte dintre voi, de Isaac Asimov în seria Fundația. Tot pe planeta asta Terminus, un savant pe nume Hari Seldon a dezvoltat niște modele matematice și sociologice pentru a calcula cu exactitate evoluția societății, perioadele ei de decădere, de stagnare și de progres fulminant.

Schimbările democratice de regim politic, loviturile de stat, revoluțiile, comploturile, toate mașinațiunile care pun în mișcare mase mari de oameni în ciuda variabilelor, au o anumită predictibilitate, a demonstrat Seldon.

Seldon ăsta, un fel de Moise cu plăcuțele legilor, proorocise și că momentele-cheie ale schimbărilor vor putea fi citite/interpretate atunci când suma tuturor conflictelor ajungea să depășească nevoia de stabilitate.

În acele momente, calculase Seldon, se va ivi un individ sau un grup de indivizi curajoși, capabili să vadă pe deasupra inevitabilului și să își imagineze un viitor posibil.

Și ca să antreneze exercițiul progresului permanent, Seldon a creat un fel de plasă de siguranță, ca nu cumva predicțiile lui să fie sacrificate pe altarul liberului arbitru.

A fondat cea de-A Doua Fundație. Un fel de serviciu ultra-secret, al cărui interes obscur era să controleze oamenii și situațiile și să ofere certitudinea unei continuități atunci când amenințările din afară și din interior par să distrugă toate fundamentele și garanțiile realității de zi cu zi.

Cert e că membrii celei de-A Doua Fundații erau cei care umblau la creierul oamenilor alterându-le memoria, ca să fie siguri că aceștia vor acționa în așa fel încât *Planul Seldon* să se realizeze cu ciclicitate timp de zeci și sute și mii de ani.

De ce aceste analogii dintr-o ficțiune cu parfum de credibilitate? E pentru că am ajuns la o vârstă la care mi se pare că numai literatura SF îmi mai poate face lumină în creier, mai poate aduce un dram de coerență și noimă în acest moloz informațional care ne bombardează în fiecare moment.

E ca și când toate garanțiile s-au desprins de pe axa originară și plutesc aleatoriu în jurul nostru în așteptarea unei ciocniri inevitabile.

Acum o să las imaginea asta să se așeze în mințile noastre. Fiindcă ar putea deveni o grilă despre cum să citim corect și obiectiv realitatea.

Dacă evenimentele și subiectele dezbaterilor publice ar fi niște corpuri cu formă solidă, am vedea planete rotindu-se după propriul model, orbitând în jurul unei stele, așa cum e sistemul nostru solar.

Aș putea să îmi imaginez că acea stea e adevărul, dar nu sunt bună la filosofie. Iar jocul pe care îl propun are doar rolul de a ne reprezenta mental realitatea care ne înconjoară.

Uneori impactul dintre aceste corpuri-subiect-de-dezbatere este previzibil. Dar de cele mai multe ori corpul care urmează să intercepteze traiectoria altuia e ascuns vederii, iar șocul pe care îl resimțim e doar o chestiune de timp. E acolo sus în aer, și nonșalant își răspândește de jur împrejur inelele din particule de praf.

E ceea ce a mai rămas din opiniile formulate de profesioniști și experți atunci când și-au făcut curaj și și-au asumat o poziție în spațiul public.

Praful acesta hrănește iluzia semidoctilor că și ei ar putea vorbi pe același subiect. La o adică, din praf culegi ceea ce mai poți alege.

Și când te aștepti mai puțin, jbang! O ploaie de meteoriți zdrobește subiectul-planetă, așa cum gheața cât oul de bibilică vandalizează o livadă. În urma lor, subiectul rămâne o neplanetă, rămâne un non-subiect.

Să vă dau niște exemple de dată recentă. În ce tabără v-ați înrolat, în aceea căreia îi place sau în aceea căreia îi displace Ana Morodan? Ce reacții ați acordat la public shamingul care a urmat reținerii sale de către Poliție? Ați făcut apologia caselor de marcat cu casiere sau sunteți dintre aceia care alegeți casele de tip self pay? V-a plăcut sau v-a rușinat filmul Teambuilding? Vă duceți copiii la J'ai Bistrot? I-ați dat unfollow lui George Buhnici după remarcile lui sexiste?

Sunt doar câteva dintre non-controversele care nu ne schimbă viața, dar pentru care suntem gata să ne jertfim pe altarul social media ca și când ar fi vorba de chestiuni fundamentale. E o capcană care fură atenția de la lucruri cu adevărat importante.

De ce vorbim despre anumite subiecte și despre altele nu? De ce ne sare muștarul de la chestiuni aparent anodine și păstrăm tăcerea cu privire la problemele grave? De ce nu penalizăm oamenii din sistem, ci inițiativele singulare care provoacă un aparent haos?

Există o supraconștiință care vede în clar viitorul, sau încearcă doar să își conserve propriul status quo, să relice în forme controlate aceleași relații de putere? E un interes malign sau unul benefic în a respecta Planul?

E o întrebare legitimă, mai ales atunci când delegăm reprezentanți politici în diverse etaje decizionale. E chiar indicat să o ridicăm. Mereu și mereu.

Dar nu facem asta. Ne bazăm că există A Doua Fundație, cea care știe ce e de făcut. Dar dacă nu există? Dacă e numai un mit întreținut din lene?

Despre ce am vorbi în spațiul public? Ne-am mai irosi timpul virtual în discuții interminabile pe nonsubiecte? Sau am aborda, în sfârșit, ceea ce ne preocupă? Când vom vorbi despre frică?

În ultimii trei ani, realitatea pare o criză interminabilă, e ca atunci când puroiul adunat pe rană se adună formând un abces. Acumularea aceasta crește atât de mult încât, la un moment dat și indiferent de consecințe, buboiul trebuie să se spargă.

Pandemie, război, criză financiară, seceta și încălzirea climatică, prăpădul de zăpadă din California, România sufocată de gunoaie. Din orice direcție și colț al lumii am enumera aceste provocări, ele ar apărea pe ecran cu roșu și cifre de o șchioapă.

Și chiar dacă nu putem să trăim înconjurați în permanență de decizii capitale, divertismentul social media ne fură atenția și ne fură perspectiva. Ne minte. Energia pe care o investim în a câștiga o nondezbatere c-un comentator anonim, c-o tanti Rodica a cărei viziune despre un subiect care nu se aliniază cu a noastră completează suma tuturor conflictelor. Suntem la un pas de a pierde esențialul.

Fiindcă viața, zice John Lennon, e ceea ce ți se întâmplă atunci când ești ocupat să faci alte planuri.

DIN BUZUNARE CAD MONEDE ȘI ȚIGĂRI CARPAȚI

TEXT: ALEX OLĂRU

ILUSTRĂȚIE: BIANCA JELEZNIAC

Volin Badale se ridică greoi din pat pentru ca apoi să se trântescă iar între așternuturi, cu colțurile gurii lăsate în scârbă jos, din cauza vremii de afară. Ploua, iar la cei aproape 37 de ani ai săi, Volin experimenta deja o îmbătrânire prematură și o ultimă bătălie epică pentru aflarea adevărului: cine este el, Volin sau Voly pentru tovarăși, în ordinea lucrurilor?

Așa că avea destule pe cap, încât să mai fie și funcțional într-o dimineață ca asta.

Apoi, răspunsurile ar veni poate mai ușor, dacă nu l-ar chinui și mațele înnodate ca părul unei coreence dintr-un horror pe care l-a văzut el mai demult. Dar cam toți din generația lui au mațele încurcate, unii de la muncă, muncă și iar muncă - „ia-ți mamă servici”, alții de la divorțuri. Câțiva de la droguri.

*„E una-n țigănie
Și toți boldenii-o știe
Băieții îi duce firma
Și-o cheamă Bambina”*

De sub așternuturile încă boțite de somn, dădu drumul pe telefon la manea lui Adrian Copilul Minune, una din alea vechi, care îl întristau și bucurau deopotrivă. În special strofa:

*„Nu-i lipsește nimica
Lu fata mea Monica
Că e la casa ei
Și are tot ce vrei”*

Lui Volin îi plăcea numele Monica, crescuse în anii '90 și faptul că era la casa ei, cu frigider plin și tihnă, îl bucura într-un fel pe care doar cei care se îndreaptă spre 40 de ani îl pot înțelege. La refren, Volin simți cum un fior de tinerețe îl străbătu din călcâie, prin pantalonii găuriți și maltratați de pijama, prin maiou și până sus, în vârful capului, de unde Volin începuse să chelească cu mare spor.

*„La nuntă mă distrez
Și cântă lăutarii
Iar florarii privesc
Cum dă Bambina banii”*

Fuck it, dacă ar avea niște sute în mână și în cameră ar da buzna niște lăutari, i-ar „lovi”, întâi de spaimă și apoi din entuziasm, cu banii ăia. Iar Bambina e bine, până la final. Monica e iubită. Totul OK.

Buna-dispoziție îl ținu pe Volin, proaspăt rejuvenat sufletește, din pat până la baie și apoi la canapeaua de dincolo. Cu un popas la bucătărie, unde își făcu o cafea mare, ca de obicei. Odată așezat pe canapea, își aprinse o țigară, tot ca de obicei.

Exact atunci îl lovi parșiv, dinspre ceafă spre bulbii oculari, un gând despre bunică-su, așa că adio Bambina.

***

Volin nu-și cunoscuse aproape deloc bunicul dinspre tată, dar își amintea, vag, că înjura cu „moaș-ta pe gheață” și că îi cam plăcea băutura. Își mai amintea că bunică-su Gheorghe asculta romanețe, că avea ceva zâmbet șmecheresc, dar parcă tare blurat, că le avea cu mașina de cusut și că fuma toată ziua Carpați.

Și că bunică-sa îi tot scotocea prin buzunare când venea ciupit acasă. Din buzunare cădeau monede și țigări Carpați.

Patru ani avea Volin când a murit bunică-su, de data asta își amintea mult mai bine. Venea acasă într-o zi de primăvară de la grădiniță și, pe drum, strânsese un mănunchi de păpădii vii, galbene ca aurul, pentru Gheorghe.

L-a găsit tolănit pe masă, în sufragerie, între scânduri și înconjurat la cap de vecini îmbrăcați în negru. Bunică-sa îi îndesa un dop de vată în nas, de unde îi căzuse. Buzele îi erau întredeschise, pleoapele lipite. Era galben ca păpădiile.

Volin nu s-a speriat atunci. S-a urcat pe bunică-su și a început să-l zdruncine, să se trezească. I-au spus că bunicul e obosit, că să-l lase să doarmă. L-a lăsat, și după nu-și mai amintește decât că a dormit o noapte la o vecină uriașă, cu o respirație care clar i-a lăsat traume.

Și că a stat în ziua în care l-au îngropat, pe carul cu boi, lângă sicriu, unde râdea ca prostul că îl poza un fotograf.

Ce naiba am făcut cu pozele alea? se întrebă pentru o clipă. Își aprinse apoi încă o țigară. Uneori, oamenii morți devreme devin foarte familiari, din poveștile celor rămași, cărora fotografiile le atașează un chip. Doar tot umbre rămân, n-ai ce-i face. Umbra bunicului lui Volin are cancer la plămâni.

„Gheorghe a iubit și țigara (pe lângă multe alte vicii n.r.). Îi plăceau pacioacele foc. Fuma ca soba”, îi povestea seara, chiar la gura sobei, bunică-sa. Pentru bărbatul ei păstra un fel de love-hate. A mai și bătut-o, s-a mai și căit pentru asta. *Hate-ul* era pentru că a lăsat-o singură.

„Îl tot durea spatele, se tot ținea așa cu mâna, când veneam de la Piață, pe lângă Autogară. Și obosea într-una și eu îl tot zoream: haaaaaaide, mă, blegule. Când n-a mai răbdat s-a dus la spital. I-au făcut poză la plămâni și au văzut acolo cancer galopant. Am mers acasă, i-am făcut bagajul și s-a internat.

Când am mers într-o zi la el la spital era cu doctorul la capul patului. Domnul doctor Tarța i-a zis: Gheorghe, te trimit la Iași să te taie. Nu mă mai trimiteți nicăieri, domn doctor. Vreau să mor acasă, i-a zis. Eu m-am înfuriat tare pe el atunci.

Dar a mai trăit doar două zile. I-au dat drumu acasă în ziua aia. A semnat, a venit și a dormit în patul lui, acasă și apoi, paf, gata, s-a dus”, punea lucrurile în context și într-o adevăr văduva lui Gheorghe, bunica lui Volin.

Apogeul legendei lui Gheorghe, personaj mitic de dinaintea Legendelor Olimpului în mintea tânărului Volin Badale de atunci, era o replică de aur pe care i-ar fi dat-o consoartei, așa cum relatează chiar ea.

*„A ieșit doctorul din salon. Bunică-tu a băgat mâna sub pernă și a scos de acolo o țigară Carpați. Și-a aprins-o, s-a uitat la mine și a zis: **Gata, mă las.** Un bleg, bunică-tu ăsta.”*

***

În cameră se amesteca un aer rece, de primăvară întârziată, abia intrată pe geamul deschis și unul stătut, îmbibat în fum de țigară.

Volin se ridică din nou greoi și se prelinse în duș. Ieși după câteva minute își căută nevrotic un tricou pe care știa el că-l are pus în dulap, dar nu era acolo. Afară, niște păsări și câteva raze de soare urlau că e primăvară și că nu vine Crăciunul.

Volin se încălță robotic și apoi stătu o secundă în picioare, tâmp, neștiind încotro să o ia. Privirea lui se întâlnește cu pachetul de Dunhill albastru rămas pe măsuta din fața canapelei.

Deja încălțat, făcu doi pași gigantici și agăță pachetul de țigări. În toată acrobația, două monede de 50 de bani căzură pe parchet. Pisica se repezi și o lovi pe una atât de tare cu laba, încât o îngropă adânc sub canapea.

LELEA ANUCĂ ȘI SECRETELE EI

TEXT: VOICU BOJAN

ILUSTRĂȚIE: BIANCA JELEZNIAC

Este o zi de marți tăvălită bine-n ceață, ca o gogoasă rece în zahăr pudră. Să tot fie mijloc de noiembrie, la vreo două săptămâni după Luminație. Ziua morților a trecut grăbită foc, la fel ca amintirea lor. Ar putea fi declarată cea mai banală zi din an, una care poate ar merita ștersă cu totul din calendar. Doar că acest lucru nu e posibil, deoarece s-a constatat că oamenii nu sunt stăpânii calendarelor, ci supușii lor.

Amintirea celor trecuți la loc de verdeață, de unde a fugit absolut toată întristarea, e mai tulbure și mai compactă decât acel întunecat metru cub de glod care apasă capacele coșciugelor amenințând să le strivească, mai ales la lăsarea serii, atunci când lumina și întunericul se amestecă într-un lichid albastrui de cerneală diluată într-un pahar cu apă.

Printre cei pomeniți cu o lumânare aprinsă și înfiptă în mormânt se numără și Niculae. I-a fost bărbat Anucăi vreme de 53 de ani. A fost un om bun și blând ca un miel, tăcut, cu dioptrii mari și dantura pusă la un cabinet de la oraș. Zâmbea rar, dar când o făcea, parcă te electrocuta cu dinții lui din metal argintiu, aliniați ca niște soldați în poziție de drepti la raportul de dimineață.

Nu departe de cimitir, la doar câteva străzi chioare mai încolo, stă casa lui vopsită-n verde, cu un pridvor închis cu geamuri mari, din sticlă. Prin perdelele străvezii și îngălbenite se zăresc patru vase cu flori din plastic atât de colorate, de zici că ar fi vii. Înainte de marile sărbători, stăpâna casei le spală cu mult simț de răspundere într-un lighean cu apă caldută, petală cu petală.

Lelea Anucă este cea ce în limbaj tehnic de țară se numește babă. Trăiește singură cuc. Teoretic, așteaptă cuminte ceasul de apoi, dar, cum nu vrea să se gândească la el, și-a găsit refugiul în două distracții delicioase: televizorul la vedere și fumatul la secret. Nici una dintre ele, să o recunoaștem, nu se află printre cele mai serioase îndeletniciri cu care să te prindă doamna cu coasa.

„Păi, și cum a murit?” „Cu coatele pe masă și ochii la televizor.” Nu sună prea grozav.

Anuca are bătăături maronii la coate, fiindcă ziua întreagă stă cu ele înfipite-n masă, la mai puțin de un metru de ecran, privind cu nesaț. E cam mioapă. Volumul e dat tare, fiindcă lelea e și surdă. Și adusă de spate.

Stă atât de aproape de sticla bombată, de ai zice că e una cu toți cei ce se perindă pe acolo: artiști, politicieni care știu totul despre orice, cântăreți populari care își leagă lateral umerii în ritmul muzicii, vedete date cu mult fond de ten, să nu le lucească fețele, sau bucătari care se cred amuzanți fiindcă taie ceapă.

Toți îi plac Anucăi, în mod egal, democratic și fără rest. Când însă apare Fuego, simte niște furnicături speciale la inimă. Atunci se trage spre ecran un pic și mai tare, de mai să sară înăuntru. S-ar uita la toate minunile până la Sfântul Așteaptă, așa de mult îi place. Fără televizor și telecomandă, Lelea Anucă ar fi demult moartă de plictiseală, locuind și ea cu câteva ulițe mai încolo lângă Niculae.

E o bătrânică mărunță la stat, de 86 de ani, ușor zdupeșă, docilă, cu năframă, bluză neagră cu bumbi sidefii și un șorț cu modele mari, roz, nedefinite. Ar putea fi trandafiri, la fel cum ar putea fi cotlete de porc sau felii decolorate de pepene verde. Arată ca o bunică perfectă de țară, fără vicii ascunse. Nu se știe nici până azi de ce, imediat ce Niculae s-a relocat în cimitir, a apucat-o o poftă nestăvilită să fumeze. Să tot fie vreo zece ani de atunci.

Noaptea târziu, când tot satul doarme, stinge televizorul și se apucă de sudat țigări cu sete în timp ce privește pierdută, prin ușița întredeschisă, la jarul din soba de tablă. Ce vede ea acolo, numai Dumnezeu știe. Cert e că privește la fel de atentă ca la televizor. E convinsă că va duce taina fumatului pe furiș cu ea în copârșeu. Singurul lucru care o trădează puțin este vocea nefiresc de groasă și răgușită, ca un șmirghel.

Nu fumează niciodată ziua, de frica vecinilor care, așa cum e la sat, pot apărea intempestiv sub diverse pretexte, cel mai la îndemână fiind împrumutul unui pahar de ulei.

Însă de cum se lasă noaptea, dă drumul vieții ei secrete, la fel cum la prima oră a dimineții dă drumul la televizor. Se chiorăște la foc trăgând cu nesăț fumul în piept. Îl suflă pe ușița sobei, iar acesta se strecoară pe horn și se înalță la cer ca o jertfă de bun miros din Vechiul Testament.

Din pricină că nu prea are somn, imediat ce vine seara, pe lelea Anucă o apucă reveriile.

Cum viața ei a fost toată de o crasă banalitate, reciclează la infinit cam aceleași amintiri: scene decolorate dintr-o copilărie anostă, cu opinci, o învățătoare bună care odată a mângâiat-o pe cap, emoția primului joc de un Crăciun la Căminul cultural, măritișul, munca fără sfârșit la fân și mulsul unor vaci cărora le-a uitat numele.

Lor li se adaugă trei copii făcuți la foc automat, acum toți plecați care pe unde prin lume, o nuntă-două mai memorabile, câteva vizite la oraș de sărbători, un Crăciun ceva mai vesel și cam atât. În rest, noroaie și frig, trai greu, muncă multă, fericire puțină. Exact ca la țară.

Rar de tot o mai vizitează copiii sau nepoții, dar numai scurt, când mai aduc una-alta, cum ar fi pilule de somn sau de șale. Toți știu că lelea are programul ei și că vizitele lungi o tulbură.

Ca să nu înțepenească de tot, chiar și-a făcut un program. De două ori pe zi, sare în cizmele de gumă din pridvor și, sprijinită într-o botă subțire de alun, face o plimbare până la casa lu' Săndica, de la capătul uliței. Cică să mai vadă lumea, deși în majoritatea cazurilor nu vede pe nimeni.

De câțiva ani, Săndica se mutase la oraș, dar casa n-o vânduse. Căpătase servicii bun, la stat. Portar. Locuia la garsonieră într-un bloc nou, la parter.

Periodic veceul îi dădea pe-afară în casă, când vecinii de sus trăgeau apa peste te miri ce. Vidanjorii au scos odată o bluză pepit cu un mărțișor pe piept. Altădată un camion din lego. Iar ultima dată un cocean mare de porumb fiert, pe jumătate mâncat.

Săndica venea cu sfințenie acasă, la câte un sfârșit de săptămână, în concedii sau de sărbători. Dar, drept indiciu al părăsirii vremelnice a acestor locuri risipite pe câteva culmi răzlețe de deal, lăsa de fiecare dată, ca un semn de exclamare într-o rână, o mătură înfiptă oblic în clanța ușii.

- No, lele Anucă, da' ce faci? Pă unde umbli? Dai ture roată pă după sat?

- Doamne apără și păzește, Săndica! Tu ești? Doar n-oi fi acasă... Mătura-i în prag.

- Nu-s acasă. Îs la servicii. Da mă plictisesc. Te văd de pă telefon. Uită-te sus, pă stâlp. Mi-am pus cameră de luat vederi cu difuzor, ca să văd cine mai umblă la noi pe uliță. Săptămâna trecută l-am prins pe Veselica din Mălăiești că fura lemne uscate din colniță, cu plasa.

S-a auzit un răs în rafală, urmat de un hârâit și o liniște suspectă. Lelea s-a uitat pe stâlp, dar cum nu vedea prea bine, tot ce i-a sărit în ochi a fost un norișor alb și pătrățos pe cer, ca un timbru pus strâmb pe o scrisoare din armată. Vocea tunătoare a Săndicăi ziceai că venise taman de acolo, din cloud.

Abia după ce a mijit bine ochii, lelea a văzut un fel de măciulie cu ochi și o luminiță roșie, care se întorcea după cum se mișca ea pe drum. Ca la joc, a făcut trei pași mari la stânga, trei la dreapta. Drăcia de ochi se sucea și se chiora după ea. I s-a făcut deodată frig și frică.

Adică, s-o gătat cu secretele! Nu te mai poți ascunde de nimeni și de nimic de când au ajuns camere de-astea și la noi în sat. Un nepot i-a zis odată că-s de toate felurile și se pot monta oriunde. Unele cică-s mărunțele ca boabele de păsulă tărcată.

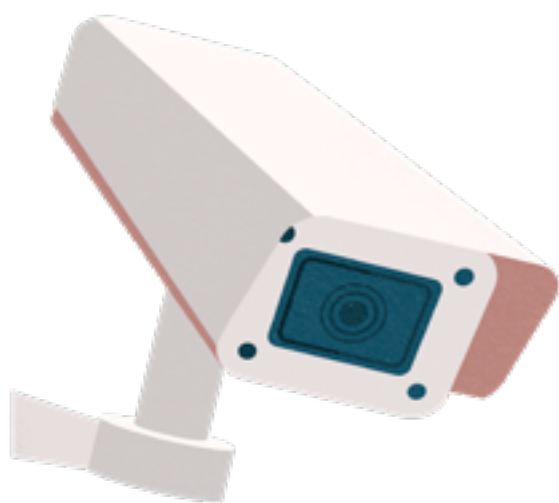
Sprijinită în botă, Anuca a cugetat: „Doamne, apără și păzește! Auzi tu, să te vadă și să vorbească omul cu tine din cer, taman de la oraș... Încă și de pe telefon... No, așe ceva... Bine că nu mai am mult de trăit, că cine știe ce altă minune mai apare... S-o arză Năpustu' de cameră, auzi tu, să umble ochiu' după tine pe uliță.”

Din ziua aceea, cu multă mâhnire, lelea s-a lăsat de fumat. Intrase frica-n ea. Devenise suspicioasă față de orice stâlp, orice leaț de gard. Peste tot își imagina numai camere de luat vederi. Până și-n casa ei. Icoana de pe perete zici că acum o privea altfel, la fel ceasul bătrân, mecanic, de pe stălajie, la fel Iosif aplecat peste pruncul Isus din carpetă.

Se simțea supravegheată, expusă, de ziceai că pereții casei erau din sticlă și toată gura satului o povestea doar pe ea.

Lelea Anucă a mai trăit după această pățanie doi ani, ce-i drept cam triști. N-a mai avut parte de evadările ei secrete în diverse reverii de noapte cu țigara-n mână și ochii pe jar. Fără această taină, viața a devenit anostă. Visa doar că fumează, dar nu mai îndrăznea. Mereu își zicea: „Dacă pune careva vreo cameră pe undeva și mă fac de mândră minune pă internet acuma la bătrânețe?”

A găsit-o într-o zi, pe la amiază, Lucreția lui Hulubei. Venise după un pahar de ulei. Anucă zici că dormea cum stătea așa cu capul culcat pe brațe, pe masă, la o palmă de televizor. Sonorul era dat foarte tare. Vecinii au zis că așa o moarte frumoasă, ceva mai rar.

KENYATTA ROAD

TEXT: GEORGE CORNILĂ

ILUSTRATIE: BIANCA JELEZNIAC

Când Shabani mi-a spus că trebuia neapărat să mă înscriu într-un concurs de sosii ale lui Freddie Mercury, i-am zis că vorbește prostii și că fumează prea mult *kush*. Eram la umbra banianului uriaș din port, unde toți își dădeau întâlnire de generații.

Zăpușeală, aer gros, încărcat cu miresmele și miasmele pieței din apropiere. *Dhow*-urile lăsau lungi dâre pe apa verzuie, în neconținutele lor periple spre insule și spre continent. De sub pălăriile de soare, turiștii căscau gura, veseli. Cândva, fusesem unul dintre ei.

Încă mai eram privit ca un *mzungu*, un străin chiar și după atâția ani, însă îmi făcusem un rost acolo. Predam engleza la o școală de pe Hurumzi, înghesuită între o moschee și un templu hindus, nu câștigam cine știe ce, dar îmi era destul cât să mă descurc.

Nici nu aveam prea multe ore și cum prindeam o după-amiază liberă, săream într-o dala dala și mă duceam pe plajă, dornic să gust puțin din viața pole pole. Mă obișnuisem cu toate și nu mă vedeam întorcându-mă prea curând în lumea occidentală. În ciuda haosului pestriț al orașului, lucrurile mi se păreau mai simple acolo, așa cum fuseseră pretutindeni înainte să complicăm noi totul.

Pe Shabani îl întâlнисem în primele mele zile pe insulă. După șase luni de predat într-un sătuc din apropiere de Yaoundé unde ajunsesem printr-un ONG, primisem un post în Dar es Salaam, dar nu mă acomodasem acolo, astfel că profitasem de întâia ocazie ca să plec spre ceea ce mulți descriau ca fiind paradisul african: Unguja.

Încă rătăceam bezmetic pe aleile înghesuite din Stone Town, când Shabani, care lucra ca ghid turistic, a dat peste mine și m-a întrebat dacă nu voiam să vizitez Insula Changu.

I-am spus că nu eram turist, m-a privit câteva clipe neîncrezător, apoi m-a lăsat în pace.

O săptămână sau două mai târziu, profesorul de biologie, *bwana* Kapombe, a vrut să-i ducă pe copii să vadă țestoasele care aparținuseră sultanului Majid bin Said. Întâmplarea a făcut ca tocmai Shabani să fie tocmnit ca ghid. Când l-am văzut în cancelarie, m-am dus la el și i-am întins mâna:

— Ți-am zis eu că nu sunt turist.

Ne-am mai întâlnit de câteva ori în împrejurări similare, iar într-o seară, pe când beam o Kili singur pe terasa unei maghernițe de la ieșirea din Piața Forodhani, a apărut din senin și a venit la mine, oferindu-se să-mi facă cinste cu un *gongo* - rachiu de *ugali*.

Am refuzat, căci după profilaxia cu clorochină împotriva malariei, ficatul meu nu mai suporta alcoolurile tari. Am acceptat însă o bere, cu condiția să dau eu următorul rând. Am stat la povești până târziu, în luminile, cântecele și mirosurile pieței de noapte.

Știa multe despre istoria locului și era un izvor nesecat de superstiții, căci, asemenea multor zanzibareni, preluase câte ceva atât din credințele arabe, cât și din cele indiene și europene și le adăugase pe toate vechilor credințe africane.

Astfel de povești și obiceiuri se transmiteau din generație în generație, de secole. În timpul Revoluției din '64, bunicul lui fusese vânător de vrăjitoare și, potrivit lui Shabani, avusese un rol esențial în alungarea spectrului numit Popo Bawa, atunci când acesta se trezise întâia oară, la scurt timp după alungarea arabilor, și începuse să facă ravagii printre localnici.

Potrivit unora, Popo Bawa era un demon străvechi, un soi de vampir cum erau atâția în legendele bantu, alții susțineau că era un djinn adus de omanezi și asmuțit asupra indigenilor ca pedeapsă pentru răsturnarea sultanului, pe când unii se arătau convinși că aveau de furcă doar cu un smintit scăpat de la vreo casă de nebuni.

Orice ar fi fost, Popo Bawa își făcea de cap o dată la câțiva ani, bătându-i, violându-i și ucigându-i pe cei care rămâneau pe străzi după căderea întunericului.

Ultima semnalare fusese cu numai vreo lună în urmă și panica se instaurase iară printre cei superstițioși. Deși oficial se făceau mari eforturi în acest sens, poliția nu prinsese pe nimeni.

— Bunicul meu m-a învățat multe, mi-a zis Shabani într-o seară, nostalgic. Oricum, mai multe decât tata.

Abia după ce mi-a povestit despre acesta din urmă, am înțeles traumele sale și de unde izvora caracterul său autodestructiv, căci amicul meu obișnuia să bea până nu mai putea merge și apoi, ca să se asigure că se rupea de toate, fuma și vreo două țigări de mahoarcă puturoasă, marfă proastă, de la băieții fără scrupule care patrulau faleza sau plajele din stațiuni, în căutare de turiști teribiliști.

După ce fusese o prezență sporadică în viața lui, doar cât să se certe cu maică-sa, să aducă acasă câte o pușlama opiomană sau să-l cotonogască din senin, taică-său murise. Îi căzuse o nucă de cocos în cap când ieșea de la o cârciumă de pe Suicide Alley.

De câteva zile, de când aflase de concursul de sosii, Shabani găsea orice prilej pentru a-l aduce în discuție pe Freddie Mercury. Către oricare loc ne-am fi îndreptat, făcea cumva să ne întortochem pe străzi încât să ieșim în Kenyatta Road, unde se găsea casa în care se născuse artistul.

Dacă vorbea despre țestoase, amintea de gigantismul insular, al cărui cel mai de seamă exponent era, metaforic vorbind, Freddie Mercury.

Dacă mergeam să mâncăm, propunea să ne ducem la un restaurant *gujarati*, căci Freddie fusese înnebunit după mâncarea indiană. Cred că se prinsese și el că eram incapabil să refuz pe cineva la nesfârșit.

- Trebuie să te înscrii, mă tot bătea la cap.
- Dar nu semăn deloc cu el.
- Cum să nu? Îți găsim niște haine potrivite și îți aranjăm părul cu niscai ulei de palmier. Îți mai trebuie doar mustața. Și dinții, dar asta nu-i greu de rezolvat. Mergem în Darajani și cumpărăm niște dinți de plastic. Găsești orice acolo.
- Vând dinți de plastic în piață?
- *Rafiki*, la câți demoni și vampiri există în folclorul swahili și la câte ritualuri și ceremonii avem, crede-mă că nu vom întâmpina nicio problemă în a găsi. În cel mai rău caz, ți-i facem din fasole.
- Dar n-am niciun chef. Ar fi trebuit să mă cunoști deja destul de bine încât să știi că nu-mi stă în fire să mă dau în spectacol.
- Ce-i așa mare scofală? Nu trebuie decât să apari pe scenă, să te zbănțui puțin, să faci o plecăciune și gata.
- Dar de ce?
- De distracție.
- Pentru mine asta nu-i distracție.
- Atunci pentru premiu. Un milion de șilingi. Nu-i de ici colo. Ce zici acum?

Un milion de șilingi însemna vreo cinci sute de dolari americani, adică salariul pe măcar trei luni pentru un localnic.

- N-am nevoie de bani. Mă descurc.
- Uite, a oftat. Nu voiam să ți-o spun așa, dar am eu nevoie de banii ăia. Am niște datorii. Către genul de oameni față de care nu e bine să ai datorii. M-aș înscrie eu dacă n-aș fi negru. Așa că fă-o pentru mine.

M-am frăsuit câteva clipe.

- Te rog.
- Unde mă înscriu? am cedat.

Club Turaco se găsea pe o alee lateralnică, având o fereastră astupată care dădea în Kenyatta Road. Deasupra

ușii, era desenată o pasăre, însă nu un turaco, ci o *sankofa*, cu capul răsucit spre coadă.

În seara concursului, vreo douăzeci de bărbați se așezaseră în șir în fața intrării, majoritatea, la fel ca mine, cu mustăți lipite grotesc, în blugi strânși cu o curea cu ghinturi și un maiou alb, așa cum purtase Freddie la Live Aid.

Mai erau câțiva în pantaloni albi, cu vipușcă roșie cu auriu și jachetă galbenă, sau în costume de piele neagră, cu pieptul gol. Unul chiar, în minijup și portjartier, adusesese cu el un aspirator.

— *Jambo!* mi-a strigat Shabani vesel.

După cum s-a mișcat până la mine, lent și nesigur, de parcă înainta prin apă, mi-am dat seama că abuzase iar de băutură sau hașis. Am intrat. Îmbulzeală, semiîntuneric și miros puternic de cuișoare.

Din fericire, cei înscriși în concurs aveau rezervată câte o masă. Ne-am așezat și Shabani a cerut un gin, iar eu o bere.

În următoarea jumătate de oră, s-au tot perindat pe scena luminată orbitor, în aplauze, urale sau insulte, întruchipări ale lui Freddie, zbenguindu-se și cântând afon.

Eu așteptam cu înfrigurare să-mi vină rândul să fiu chemat în culise, hotărât să nu mă mai pun niciodată într-o astfel de situație.

La un moment dat, când Shabani era pe la al patrulea pahar, și-a făcut apariția flamboaiant un concurent îmbrăcat în costumul din videoclipul [*It's a Hard Life*](#), tot numai voaluri roșii și pene și ochi larg căscați pe brațe, pe picioare și de-a curmezișul pieptului. Lumea a început să aplaude.

Shabani însă încremenise, cu fața schimonosită a groază.

L-am întrebat ce s-a întâmplat, dar nu mi-a răspuns. S-a ridicat brusc și, întinzând un deget tremurător spre scenă, a răcnit din toate puterile:

— Popo Bawa!

A început apoi să alerge frenetic printre mese, urlând și aruncând spre scenă cu tot ce găsea la îndemână, pahare, sticle, farfuriuțe cu caju prăjit. M-am dus după el, să-l potolesc, însă m-a îmbrâncit. A intervenit paza și în câteva minute eram amândoi în stradă.

Începuse să plouă. Shabani tremura.

- Ești bine? l-am sprijinit să nu cadă.
- Nu prea, a bâiguit.
- Hai să dormi.
- Crezi că vor reuși să-l prindă?
- Pe cine?
- Pe Popo Bawa.
- Sunt convins că l-au prins deja.
- Atunci, nu mai contează că n-am câștigat.

I-am luat un braț și mi l-am pus după gât și am ieșit în Kenyatta Road. Din club se auzea vocea ascuțită a lui Freddie Panoptes falsând *The Show Must Go On*.

Bwejuu, Unguja, 2023

FĂT-FRUMOS DIN FOCȘANI ȘI GARA CEA DE AUR

TEXT: MĂLINA GÎNDU

ILUSTRĂȚIE: BIANCA JELEZNIAC

A fost odată ca niciodată, pe când se potcovea puricele la un picior cu nouăzeci și nouă de oca de fier și se făceau șase ore cu trenul de la Iași la București... o fată care-a sărit din vagon la momentul nepotrivit și-a nimerit într-o gară cu totul și cu totul de aur.

Era sigură, atât de sigură, străbătând de muulte ori drumul din inima Moldovei către capitala ținutului, că la Focșani se petrece schimbarea de locomotivă - pusă de zeii căilor ferate române la mijlocul traseului, parcă anume pentru alinarea celor loviți, ca și ea, de patima tutunului.

Se aruncă, deci, fata noastră, cu toată convingerea și ateriză cu-n zdup pe peronul încălzit de soarele de august, printre corpuri transpirate.

Dar numai ce-și puse ștengărește țigara în colțul gurii, scormonind în același timp în desagă după brichetă, că fiara ruginită ce-o purtase pân-aici începu să tremure în spatele ei.

Și, cu-n scârțâit pe care fata nu-l auzi, căci îi cânta Travka-n căști, măgăoaia se urni și-o luă la fugă c-o iuțeală de care nu se arătase pân-atunci capabilă.

„Fetele stau mai aproape de lună”, i se șoptea fetei în cască.

Poate în alte basme. Fata noastră stătea acum încremenită, cu ochii cât luna de mari ațintiți pe urma trenului ce pleca cu bagajele, laptopul și pălăria ei.

Îi mai păruse ei tentantă, în clipe de monotonă agonie, ideea de a sări din tren într-o gară oarecare.

Știa că-ntr-o bună zi legenda asta se va împlini, dar nu se aștepta să fie chiar în ziua aceea. Și nu așa, pe-un peron rămas gol din Focșani, doar cu borseta de gât.

Dar când își luă ochii de la tren, văzu că nu era cu totul

singură. În lumina arzătoare a soarelui, în colțul opus al peronului, se ițea parcă o figură cu chipiu și cămașă albastră.

„Nu vă supărați, trenul acela a plecat?”, întrebă fata.

Chipiul râse pe sub ochelarii cu dioptrii mari.

„V-am văzut, domnișoară, că ați sărit din tren cu toată încrederea. Dar m-am gândit că aici coborâți. Nu aici trebuia să coborâți, așa-i?”

Fata scutură din cap.

„Veniți cu mine, hai că rezolvăm...”, zise atunci chipiul, c-o voce hotărâtă.

Și porni chipiul spre gară, fata în urma lui. Era calm, iar asta o calma și pe ea. Părea că știe ce face. Pesemne că i se întâmpla adesea să pescuiască fete cu capu-n nori coborâte din greșeală la Focșani.

O conduse în spatele unei uși pe care scria „Birou mișcare” și dedesubt „Acces interzis”. Deja, cu dorința ei ascunsă - de a ajunge în locuri unde muritorii nu au voie - împlinită, fata uită de grija bagajelor.

Iar dacă nu-și dăduse încă seama că e protagonistă într-un basm, află că meseria celui ce se pusese s-o salveze se chema impiegat. IM-PIE-GAT. Îi suna fix ca numele unui verișor de gradul doi al zmeului cu care se luptase Prâslea nu demult.

E de-ajuns să sune, zi de vară până-n seară, ca să dea de controlorul trenului, să-ți pună bagajele la adăpost, să-ți obțină un bilet la următorul tren fără să plătești și să te întrebe, printre toate astea, dacă vrei un pahar de apă sau dacă ți-e foame.

Toate doar ca să te ajute pe tine, o necunoscută rătăcită.

În timp ce se gândea, fata-și dădu seama că nici măcar nu știe numele binefăcătorului său care-o lăsase un moment singură în birou, cât să întâmpine un nou tren. Așa c-atunci când se întoarse, îl și luă la întrebări.

Se numea Perișoară. Valentin Perișoară.

Poate de asta nu-i știm pe voinicii din basme după numele de familie. Așa că o să-i zicem Făt-Frumos din Focșani.

Ei bine, Făt-Frumos din Focșani era cu vreo zece ani mai mare decât fata, dar avea încă sprinteneala unui adolescent.

Când îi explica despre meseria lui, i se aprindea o scânteie în ochi. Povestea cu fascinația unui copil despre vitezele trenurilor pe diferite tipuri de șine, despre cum se calculează întârzierile și care-i rostul baghetelor cu care iese la interval la sosirea trenurilor.

Când ceasul electronic de pe perete arăta vreun număr magic știut numai de el, sărea ca ars de pe scaunul său de birou și într-o clipită era la peron. Revenea apoi țăntoș, ca omul care știe că-și face bine meseria, și se punea iar pe povestit.

Astfel, fata află că pe vremuri binefăcătorul ei lucrase în port, cu nave care-au străbătut lumea în lung și-n lat. Ce-l adusesse aici, în lumea mult mai discretă a căilor ferate, fusese dragul de o mândră. Și de-aicea din poveste înainte mult mai este - de fapt, ar începe un basm cu totul și cu totul nou.

Dar se făcu ora de venire a trenului fetei. Făt-Frumos o conduse la peron, fata îi mulțumi din suflet pentru ajutor și bunătate și îi zise, într-un final, care-i numele ei.

Și când își rosti fata numele, Făt-Frumos încremeni de uimire. Era numele care-l adusesse cândva pe el, tânăr și îndrăgostit, în gara din Focșani, care-i provocase amărăciune și-l legase pe vecie de meseria de impiegat.

S-a rupt, în acel moment, blestemul care-i făcuse pe amândoi să creadă că viața reală, cu necazurile și fericirile ei crude, n-are nicio legătură cu basmele pe care le-au ascultat în copilărie, în care potrivirile-s perfecte și nicio întâlnire nu-i întâmplătoare.

Își luară rămas-bun, uluiți și amuzați, fără să știe dacă se vor mai vedea vreodată. N-au trăit, deci, fericiți până la adânci bătrâneți. Erau încă tineri, iar anul era 2022. Așa că s-au găsit pe Facebook și-și mai scriu din când în când.

Fata și-a reluat călătoria, precaută să se țină bine de scaunul de tren, căci cine știe ce ispite or mai aștepta-o pe la Buzău sau Ploiești Sud.

A ajuns cu bine la destinație, unde Sfânta Duminică, chemată-n ajutor c-o aripă de albină, o aștepta zâmbind, cu bagajele și pălăria intacte, recuperate de la controlor.

Și, peste puțină vreme, s-a aventurat încă și mai departe de ținutul unde s-au petrecut cele ce vi le-am povestit.

Până-n ziua de azi, atunci când își pierde calea, își amintește de Făt-Frumos din Focșani. Cum ne-cum, iese de fiecare dată din încurcătură.

UN BORCAN IMAGINAR CU ZACUSCĂ

TEXT: IOANA EPURE

ILUSTRAȚIE: BIANCA JELEZNIAC

Sigur că tuturor ne e dor de țară.

De un 1 Decembrie, chiar am dat buzna în magazinașul românesc al lui Neluțu, de unde am ieșit cu o juma de litru țuică într-un pet de apă plată fără etichetă, cu care m-am lăudat inclusiv în ședința de redacție. Mă rog, căutam vișinată, vișinată nu era, așa că a trebuit să mă mulțumesc cu țuica și cu posibilitatea unei verze murate, pe care n-am luat-o, pentru că aș fi mâncat-o goală apoi și nu prea mergea cu nimic din ce aveam în frigider.

De fasole cu ciolan chiar am fugit toată viața, așa că nici măcar depărtarea nu a putut să ne împace.

În aceeași zi, unii vecini din cartierul meu de migranți scoteau steagul pe balcon, apoi îi luau pe georgienii, albanezii și moldovenii din vecini și-i strângeau în jurul unui grătar așezat în mijlocul trotuarului. Acolo, la o astfel de sărbătoare se umplea piața din jurul bisericii cu hramul Sfântului Pantelimon de arome care-i făceau și lui Dumnezeu în ciudă, că salivau și sfinții din picturi.

În loc de asta, “Simt că ești puțin insensibil la moștenirea mea culturală” ziceam eu, de 1 Decembrie, în altă parte a Atenei, cu dezamăgire. Stăteam amândoi aplecați deasupra unui borcan de zacuscă, o româncă și un grec, într-o încleștare emoțională a culturilor.

Nici măcar nu era zacuscă, era ajvar sârbesc, dar pentru mine era zacuscă, conținea esența de zacuscă, deci ar fi fost de acord și Parmenide că zacusca e numai una și că nu contează din ce borcan o mănânci, de unde vine și cu ce ingrediente specifice este amestecată în ceaun. Ea a fost, este și va fi întotdeauna zacuscă.

S-a uitat la mine perplex. Nu înțelegea ce anume la felul în care am înghețat cu mâncarea în aer, cu o bucată de ardei roșu succulent atârând periculos în furculiță, putea să mă ofenseze într-atât. De fapt, nu i-a plăcut niciodată zacusca și eu știam asta, dar cumva, într-un

efect comic de bumerang, migrantul din mine era mai furios ca niciodată, atârnat, așa cum îi șade bine, între două lumi, etern nesătul, etern nesatisfăcut, etern incomplet. Melancolia migrantului, îi ziceau niște antropologi sentimentului ăstuia, că ești blocat mereu într-un limbo în care ai mânca ciorbe, zacuști și sarmale, deși, dacă ți le pune cineva în față, o să te strâmbi în continuare la ele, mai ales dacă nu ți-au plăcut niciodată de fapt.

Cu pofta imaginară de zacuscă te iau și amintirile, și în urechi încep să-ți cânte viori mici care-ți bocesc absența din patria muma de parcă ai plecat să înconjori pământul într-o corabie de lemn pe care o împarți cu niște șobolani înfometati și cu o duzină de marinari cu scorbut, deși zborul până în România e mai ieftin decât autobuzul de la Cluj la București.

***

Știi lucrurile astea, deja. Ai învățat la română într-a șaptea că dorul e intraductibil (of). S-a scris despre asta în ziare și reviste, în New York Times și-n Informația Cernavodei, s-a vorbit despre ele la mese de Crăciun cu neamuri mutate în Spania, revenite acasă cu impresii și povești despre cum „nicăieri nu e mai bine ca acasă”.

Există atâta literatură pe subiect, că nici nu te aștepți să mai fii surprins de ceva, de vreo emoție nouă pe care n-a simțit-o Eliade din Paris sau din Chicago.

Nu te pregătește nimeni însă pentru lucrurile mici. Pentru experiența de a-i explica unei coafeze cum să-ți taie părul, într-o limbă pe care și tu, și ea, o stăpâniți doar aproximativ.

Nimeni nu-ți spune, înainte să devii un membru onorabil al diasporei românești, că atunci când nu stăpânești suficient de bine limba țării adoptive, nu te poți nici certa cu oamenii care te supără. Și că, atunci când ești cu adevărat furios, nu poți înjura.

Pentru că, în general, certurile se petrec cu viteză și rareori, în decursul lor, e timp pentru conjugare de verbe. “Ți-am zis de atâtea ori să... (Stai, cum se forma subjonctivul simplu? Și - e simplu sau e continuu, dacă i-am zis „de atâtea ori”?)... Stai puțin...”

Dacă asta îți iese totuși perfect, sunt și alte capcane. De pildă, sunt puține lucruri mai umilitoare decât să scapi într-o remarcă furioasă, ceva amuzant, în mod involuntar. Să inventezi cuvinte care pur și simplu nu există. Să-ți exprimi îngrijorarea că noua ta canapea nu dansează. Să remarci, înnebunit de mirosuri delicioase, că vecinii tăi gătesc pe cineva.

Să înjuri într-o limbă cu care nu ești încă intim parcă nici nu te răcorește. Și te simți ca un impostor. În trafic, tot pe românește te trezești că vorbești cu tine însuși în timp ce pasagerii din mașină te întreabă, realmente curioși, ce-ai zis. Îți e rușine să traduci. Îți e rușine să înjuri pe limba lor. Ești blocat într-un purgatoriu lingvistic în care emoțiile rămân în tine ca într-o oală sub presiune cu supapa înfundată. Uimirea, entuziasmul, satisfacția, iubirea, toate la un loc, viori dezacordate într-o orchestră în care nimeni n-a exersat prea mult partitura.

***

„Eu nu înțeleg de ce iei metroul patru stații ca să te duci în cartierul ăla să te tunzi. Ai atâtea saloane bune aici”, îmi spune o prietenă. Știe de coafeza mea georgiană cu care mă înțeleg într-o greacă aproximativă, din pricina căreia s-ar putea să sfârșesc într-o zi rasă în cap.

E simplu: pentru că tot acolo mă duc și la Elena din Moldova, la cosmetică. Undeva înăuntrul meu, mă simt mai în largul meu acolo. E ca și cum mi-aș lua, cu fiecare vizită, o porție din zacusca aia imaginară de care nu mi-e musai dor, dar pe care aș mânca-o.

Elena e de 20 de ani în Atena. Vorbește fluent limba greacă și

pendulează grațios între limba de adopție, rusă, română și engleză, în funcție de cine o sună pentru programări sau vine la manichiură. Schimbă limbile în care se exprimă, tonul vocii și mimica într-o fracțiune de secundă.

În salon se vorbesc câteodată 5-6 limbi în același timp, cele patru ale Elenei, plus turcă, arabă, ucraineană, albaneză sau georgiană, în funcție de clienți. Femeile se traduc unele pe altele, glumele se rostogolesc dintr-o limbă în alta, moldovencele fac mișto de “accentul meu românesc” cu care vorbesc “de parcă-s de la academie”.

Uneori, bărbații dezamăgesc în toate limbile și dialectele. Alteori se fac glume deochete, cu mimică și gesturi care transcend barierele lingvistice și se râde pe mai multe tonalități.

“Deci îți trec randevu pe 20, tin Triti. Spasiba!”

Zâmbesc și dau din cap aprobator. Pe geamurile salonului trec, pe rând, o femeie cu hijab și doi copii, un preot ortodox și un imam african.

Îmi sună telefonul. Trebuia să ajung la fisc, dar am încurcat marți cu miercuri în comunicarea cu contabilă care vorbește doar greacă, și am ratat întâlnirea. Va trebui să aștept încă o lună pentru hârtiile de care am nevoie.

Dar măcar am unghii frumoase, futu-i.

POTI SĂ-MI SPUI „TATAIE”

TEXT: RĂZVAN FILIP

ILUSTRATIE: BIANCA JELEZNIAC

Sfârșit de 2019, început de 2020. N-am o direcție anume în viață. Planul meu pentru 2020 este simplu: să merg la cel puțin un concert Ian & Azteca, să-l văd pe labagiul de Louis CK la Sala Palatului și să petrec o săptămână în Grecia alături de doi prieteni. Presă fac doar ocazional, în timpul meu liber, în rest îmi câștig pâinea dintr-un 9 to 5 repetitiv care nu-mi aduce mari satisfacții profesionale. Dar sunt mulțumit.

Nu fericit, nu euforic, mulțumit. Mulțumit că nu mor de foame. Mulțumit că am un acoperiș deasupra capului. Mulțumit că-mi permit să hrănesc pisica și să plătesc un abonament lunar la sală. Nevoia de a scrie și de a mă face remarcat prin scris aproape că nu mai există. Simt că aș putea trăi așa, în semi-anonimat, pentru tot restul vieții.

E ianuarie și-n presă apar știri despre un virus care provoacă niște „gripe” mai hardcore. Dar e ok, se întâmplă în China, n-o să ajungă la mine. Metropolele chinezești intră-n lockdown una după alta, eu caut clipuri filmate cu drona pe Youtube și-mi zic „wow, e ca-ntr-un film postapocaliptic, ce tare”. Dar sigur nu va ajunge și la mine.

Fast forward o lună sau două mai târziu, virusul e în Italia, mai trec câteva zile și acum virusul a ajuns la mine. Toată liniștea mea sufletească pe care-mi luase atâția ani s-o găsesc s-a dus pe apa sâmbetei. Intru pe site-urile marilor agenții de știri și dau refresh o dată la trei minute. Câți s-au îmbolnăvit de ieri până azi? Câți au murit? Nu mai pot să mă concentrez la munca repetitivă în care, cu doar o lună sau două înainte, crezusem că îmi găsisem liniștea. Mă enervează reacțiile colegilor/colegelor, îmi dau impresia că nu iau lucrurile-n serios. „E doar o gripă”, zic ei și ele. Dar nu e doar o gripă.

Nu mai durează mult și se declară stare de urgență. Munca se mută acasă, iar eu decid să mă întorc în presă fix în locul din care plecasem cu supărări la început de 2019. Se întâmplă lucruri importante în lume și simt că trebuie să particip și eu cumva, nu pot privi anxios și stresat de pe

margine. Totuși, în ciuda anxietății, încep munca de acasă entuziasmat. Sunt convins că va dura puțin și fac o memă despre patronii și angajații model care se panichează că va sta economia pe loc dacă ratează câteva săptămâni de completat Exceluri.

Dar nu se termină în câteva săptămâni. Timpul trece, eu mai văd oameni în carne și oase doar când ies la magazin sau mă prefac că ies la magazin. Prietenii există doar online, când ne jucăm Call of Duty în rețea. Pe ai mei nu i-am mai văzut de la Crăciun și nici n-o să-i mai văd până prin vară-toamnă.

Mă uit în jur. Trăiesc în același apartament de șapte ani, dar parcă abia acum mă uit mai bine la el. Nu se simte ca „acasă”.

Treptat, îmi dau seama că de la 21 până la 28 de ani am trăit ca un student care încă stă la cămin, deși socotelile cu acel gen de viață s-au încheiat imediat după terminarea facultății. De gătit încă gătesc pe plita electrică pe care am avut-o în studenție. Uneori folosesc un aparat de gătit cu halogen și convecție primit cadou de la o mătușă, dar tot plita rămâne piesa de rezistență. Aragaz n-am. Cuptor n-am. Televizor n-am. Când vreau să văd un film sau un serial, pun laptopul pe o noptieră, trag noptiera lângă canapea și mă uit așa, într-o rână, fix cum făceam și când stăteam la cămin.

Mobila și mai tot ce am prin casă, mai puțin laptopul și pisica, sunt luate de ai mei când m-am mutat cu soră-mea. Soră-mea a plecat, am rămas eu și mobila. Aproape nimic din ce văd zi de zi nu-mi aparține, așa cum nici eu nu par să aparțin locului.

Am tratat apartamentul așa cum îmi tratam camera de cămin - ca pe un spațiu de tranziție care-mi satisface niște nevoi de bază și cam atât. Și nu pentru că aș fi avut o viață socială deosebit de încărcată, să zici că abia ajungeam pe acasă. Au existat lungi perioade de atomizare socială și

Înainte de pandemie, dar îmi găseam evadarea în filme, seriale, jocuri video și discuții interminabile pe Facebook. Fizic eram acolo, dar mintea își făcea de cap prin alte lumi.

Însă când vine pandemia și circumstanțele mă izolează în casă, senzația de neapartenență cu greu mai poate fi ignorată. La început, încerc să fac ce am făcut mereu - să-mi distrag atenția. Aproape că nu trece secundă din zi în care mintea mea să nu fie stimulată. Când gătesc, îmi iau telefonul la bucătărie și ascult ceva, de obicei două persoane care se ceartă pe o temă dată. Când am treabă la baie, la fel. Nu mai pot face duș fără să urle niște voci în surdina. Datul cu aspiratorul prin casă devine imposibil fără o pereche de căști pe urechi din care să răsună un podcast sau o discuție despre ceva, nici nu mai contează despre ce.

Nu funcționează. Pandemia dă înainte, toate planurile pentru 2020 se duc pe apa sâmbetei, eu mă simt tot mai inconfortabil între patru pereți. Stând foarte mult în casă însă, reușesc să economisesc mai mult decât de obicei. Mai întâi cu speranța că undeva în viitorul apropiat voi putea să-mi reprognez vacanța pierdută, mă lovește apoi realizarea că dacă tot nu am foarte multă libertate de mișcare, mi-aș putea remodela gospodăria după gusturile mele.

Încep cu un aragaz. O achiziție banală pentru majoritatea adulților responsabili, dar un pas uriaș pentru un manchild care se apropia de 30 de ani și nu avea un amărât de aragaz în casă. Brusc, încep să mă simt adult, simt că devin unul dintre boomerii despre care glumeam cu nici măcar un an înainte.

Apoi, chiar în timp ce-mi sărbătoresc cea de-a 29-a zi de naștere, îmi bubuie gresia de la intrare. Stau într-un bloc relativ nou, făcut la vrăjeală prin 2013 într-un complex betonat în care nu există spațiu verde iar clădirile stau bot în bot. Deci bineînțeles că îmi bubuie gresia de la intrare, doar nu era să stea la locul ei măcar zece ani.

Evenimentul mă șochează și mă mâhnește, dar în același timp e o ocazie bună de a-mi explora veleitățile de gospodar. Găsesc gresie pe la Mihai Bravu, o car până acasă împreună cu un prieten, apelez la niște meșteri găsiți pe Internet și în câteva zile am gresia de la intrare schimbată.

Bineînțeles că nu o pun prea bine (iar meșterul își uită niște haine pe la mine), dar la finalul operațiunii simt că am făcut ceva pentru spațiul ăsta în care îmi duc veacul de atâția ani.

Valurile pandemiei trec, eu mă aleg cu niște probleme lombare, de parcă Universul ar fi decis în decursul ultimelor luni că nu sunt suficient de boomer. De aici apar alte idei de transformare a spațiului în care locuiesc: ce-ar fi să-mi schimb scaunul de birou cu unul mai ergonomic? Și ce-ar fi să-mi iau eu un birou reglabil, ca să mai pot lucra și din picioare din când în când?

Zis și făcut, le iau pe amândouă de la o mare companie suedeză și le montez singur, cu cele două mâini stângi ale mele, în decursul a cinci ore chinuitoare.

Mai trece o lună și îmi iau televizor. De la 18 până la 30 de ani am fost tipul ăla nesuferit care le spunea altora, de regulă neîntrebat, că nu are televizor în casă și nu se uită la televizor. Dar gata, am și eu o vârstă, mă dor toate alea, nu mai pot strâmba gâtul în toate părțile pentru a privi la laptop sau telefon.

Vreau să bingiuiesc seriale ca la mama acasă, într-o poziție normală, cu mâna pe jumătate în pantaloni și privirea tâmpă îndreptată către o singură direcție.

În același an în care iau televizorul, am și prima vară suportabilă de când stau în București, pentru că îmi cumpăr un aer condiționat pe care mă laudam de câțiva ani că-l voi lua și mereu amânăm pentru vara viitoare. La asta adaug niște gadgeturi/jucării care să satisfacă nevoile acelui copil din mine care încă își dorește să stea toată ziua

în casă și să butoneze jocuri video. Treptat, apartamentul în care îmi desfășor activitățile de zi cu zi devine mult mai primitiv. Acasă începe să se simtă cu adevărat „acasă”.

Tot acest traseu mă lasă cu un amestec ciudat de sentimente. Pe de o parte, mi-e rușine că am ajuns să pun atât de mult preț pe lucruri materiale. Sau că m-am pierdut atât de tare în personajul ăsta de gospodar încât plănuiesc să cumpăr prin credit (alături de iubită) un apartament ceva mai mare. E un pic cringy, recunosc.

Răzvan cel zen și mulțumit cu puțin din 2019 s-ar uita cu o oarecare milă la mine și m-ar acuza că m-am ramolit, că înhămarea la un credit este moarte curată. Probabil mi-ar zice și „ok, boomer”, pentru că-n 2019 încă era cool și fresh să zici „ok, boomer” unor oameni cu doar câțiva ani mai în vârstă decât tine.

Pe de altă parte, Răzvan din 2019 ar cam minți. Adevărul este că în toții anii ăștia de pandemie n-am făcut decât să caut un confort la care visam cu mult înainte să știu ce este acela un SARS-CoV-2 sau ce-i aia o durere cronică de spate.

Doar că nu mi-l permiteam, pentru că n-am avut niciodată ocazia să economisesc destul (sau bani de la Soros & Gates) pentru a deveni gospodarul consumerist de astăzi.

În plus, cred că e normal - pandemie sau nu - ca de la o vârstă încolo să-ți schimbi relația cu spațiul în care locuiești, să vrei să prinzi rădăcini într-un loc care are și un pic din tine, nu doar din alții. Dacă asta mă face un tataie consumerist, asta e, îmi accept eticheta.

Sper doar ca până la finalul vieții să apară un punct în care-mi voi zice „ok, am destul, mă pot relaxa”. N-aș vrea să devin un tataie consumerist care se ceartă cu rubedeniile pe o palmă de pământ.

Sau pe un aragaz.

BUCURIA

TEXT: GRUIA DRAGOMIR

ILUSTRATIE: BIANCA JELEZNIAC

Când am aflat, am ieșit complet dintr-o amorțeală și o rutină în care fusesem împins de toate evenimentele tragice sau absurde prin care am trecut în ultimii ani. A început din nou să-mi placă să citesc, să descopăr, am simțit brusc dorința de a face lucruri noi, de a ieși din zona de confort, dar și de a-mi pune ordine în viață.

***

E o iarnă călduroasă. Nici urmă de ger sau de zăpadă. În schimb, copacii au început să înmugurească. Astăzi am văzut și o tufă care înflorise. La o plimbare prin Cotroceni, zilele trecute am descoperit și magnolii care înmuguriseră. Dacă vremea continuă așa, s-ar putea chiar să înflorească, ceea ce ar fi o mică anomalie. Nu știu dacă a mai existat an în care magnoliile să înflorească în ianuarie.

Atunci când nu plouă, ne plimbăm prin parcul IOR. Alături noaptea a început să ningă. Și a nins până dimineață, când apoi s-a transformat într-o fulguială nesigură, spre ploaie. Dar toată noaptea a nins foarte frumos, așa că ne-am propus ca de dimineață, orice-ar fi, să ne plimbăm prin zăpada din parc. Am ieșit să facem asta chiar dacă zăpada se transformase într-o fleșcăială. Ne-am îmbrăcat bine și am luat drumul IOR-ului.

La câțiva metri de la intrarea în parc, în zona sălbatică, am dat peste un copac căzut la pământ, cu rădăcinile în aer. Trunchiul și ramurile blocau aleea ca o barieră. Nu am vrut să-l ocolim, dimpotrivă, am vrut să-l explorăm ca doi copii în căutare de jocuri inventate. Crengile printre care ne făceam drum erau pline de muguri, iar copacul nu era deloc uscat, așa că era un mister de ce s-a prăbușit sub greutatea unui mic strat de zăpadă, cum de au cedat rădăcinile lungi și sănătoase, care stăteau acum îndreptate spre cer. Dar așa e viața.

Ne-am îndreptat spre lac și am început să-i luăm la pas conturul. O porțiune am făcut-o în liniște, fiecare cu gândurile lui, dar apoi am ajuns să vorbim despre fericire.

Despre ce înseamnă fericirea sau cum percepe fiecare fericirea. Și, chiar dacă mare parte din plimbare am avut păreri diferite, când am ajuns înapoi la copacul căzut la pământ am tras amândoi concluzia că fericirea înseamnă a trăi în sinceritate, conectat cu oamenii importanți din jurul tău.

***

Încă de dinainte să înverzească copacii, o ciocănitore și-a tot făcut apariția, în fiecare dimineață, în fața ferestrei dormitorului. Capri se trezea la ore fixe să o vadă. Era de fiecare dată fascinată de ea. Dimineți la rând m-a trezit și pe mine, plină de entuziasm, pentru a mi-o arăta. La ora 9 fix, ciocănitorea își făcea apariția pentru a inspecta copacii din fața ferestrelor de la dormitor, sufragerie și bucătărie.

Nu făcea mare zgomot, dar ciocănitul ei a ajuns într-o perioadă să ne trezească pe toți, pe mama ta, pe mine și pe motanul Cappuccino. În fiecare dimineață, ca niște copii, eram la ferestre în căutarea ciocănitorei, iar când o descopeream începeam să dăm indicații: uite-o acolo, după ramura aia, mai la stânga, nu chiar acolo, un pic mai la dreapta pe trunchi, exact!

La câteva minute de la descoperire, ne așezam în pat, iar Capri îmi lua mâna și mi-o puneă pe burta ei, unde tu te mișcai de zor, de fiecare dată. Într-un fel, simțeau și tu ciocănitorea sau cumva știai de existența ei sau poate chiar tu o chemai.

Sau, poate, ciocănitorea venea în fiecare dimineață ca să ne trezească, pentru că știa că tu urmai să te trezești, iar asta era modul de a ne trezi și pe noi și de a ne face atenți la spectacolul pe care tu îl dădeai. O legătură trebuie să fi fost între tine și ciocănitore, asta era clar.

O legătură se formase oricum între mama ta și păsări de orice fel. Chiar ea spunea că de la sarcină părea că e mai

atentă la păsări și invers, păsările sunt mai atente la ea. În plimbările ei prin parc observa și poza toate păsările de pe lac, de la pescăruși la lișițe și cormorani sau lebedele cu puii lor, porumbei gulerati și rațe sau păunii din țarcul de lângă insulă.

Ciocănitoearea a încetat să mai vină în momentul în care și tu ai început să te miști foarte des și puternic pe tot parcursul zilei, nu doar dimineața. Și poate e doar o coincidență, dar cine știe...

Poate ciocănitoearea a fost ceasul tău deșteptător pentru fiecare dimineață din acea primăvară, iar când ceasul tău biologic a fost într-un final ajustat de vizitele și ciocănitul ei de la ore fixe, pasărea a simțit că misiunea ei a fost îndeplinită. Poate de la ea ai învățat să ciocănești în burta mamei tale, să ne transmiți semnale.

Oricum ar sta lucrurile, teoria mea, la acel moment, a fost că toate păsările erau atrase de mama ta și invers, pentru că ea era un ou. Sau burta ei era un mare ou din care tu aveai să ieși, iar păsările simțeau, într-un fel, treaba asta și aveau nu doar o atracție pentru ea, dar și un sentiment de protecție, de iubire.

***

Într-un mod ciudat, viața mea se leagă foarte mult de orașul Brașov, deși nu am rădăcini directe acolo. Unele dintre cele mai frumoase amintiri din copilărie sunt de aici.

Țin minte că am petrecut multe veri în Brașov și că veneam cu ai mei și sora mea la tanti Aurica și unchiul Grigore. Memoria îmi spune că stăteam cu lunile în casa ei din Schei și într-o mansardă din apropierea Bisericii Negre, la fata ei adoptivă, Rodica, care avea doi băieți cu vârste apropiate de a mea: Andu și Mihai. Mergeam cu tata pe Tâmpa și ne făcea fluiere din lemn de soc sau arcuri care trăgeau cu săgeți adevărate.

Odată ne-am pierdut de potecă și ne-am rătăcit, iar când pe un copac am găsit sânge proaspăt și păr de urs, semn că se scărpinase recent de trunchiul lui, ne-am speriat tare și am luat-o la fugă fără să mai ținem cont că alergăm la vale, printre copaci, că nu știm dacă direcția e bună.

Toată lumea de acasă ne aștepta speriată, pentru că lipsisem mult și afară se întuneca, dar am ajuns teferi și bucuroși de aventura prin care trecusem.

La Brașov, la tanti Aurica, am mâncat cea mai bună spumă de zmeură, am mâncat pentru prima dată agrișe, sângerete și cea mai bună pâine proaspătă cu iaurt pe care le cumpăram din Prund.

Mi-am întrebat recent părinții cât de mult stăteam în Brașov, la tanti Aurica, iar ei mi-au răspuns că niciodată mai mult de 4-5 zile și că nu am mers atât de des cum îmi amintesc eu.

Am înțeles mai bine ce se întâmpla în mintea mea cu aceste amintiri atunci când am citit într-o carte că tindem să devenim foarte atașați, chiar și în subconștient, de locul unde ne-am văzut părinții fericiți. Brașovul a fost un astfel de loc magic pentru mintea și copilăria mea.

Tot aici, în Brașov, am aflat că vei veni pe lume. Era 20 decembrie, în primul an de pandemie. Ne-am cazat chiar sub Tâmpa, unde urma să petrecem următoarele 3 nopți.

Am ajuns la mijlocul zilei, așa că am lăsat bagajele la cazare și ne-am dus să mâncăm. Am stat mult pe afară, deși era foarte frig. Chiar dacă trecuseră câteva luni, mintea și sufletul îmi erau încă răvășite de moartea celui mai bun prieten.

Am urcat până pe strada Stâncii, de unde am admirat orașul și casele frumoase peste care se lăsase deja întunericul. Ne-am imaginat, pentru a nu știu câta oară, cum ar fi să locuim aici, să vină noaptea și gerul peste oraș și noi să ne retragem într-una dintre casele din zare, la căldură.

Am coborât pe lângă Maternitate și am luat-o pe După Ziduri, iar aici am găsit o terasă nou deschisă, într-o grădină cu butoaie în care puteai să rămâi peste noapte.

Pe drumul spre cazare, am cumpărat o sticlă de vin roșu, dar și un test de sarcină. Am râs mult pe drumul de întoarcere. Până la urmă, sticla de vin am băut-o de unul singur, de fericire, pentru că rezultatul a fost pozitiv.

Am fost inundați în seara aia de bucurie, dar și de un anume sentiment de frică, pentru că primisem confirmarea că viețile noastre se vor schimba radical, că tu vei veni pe lume peste opt luni, undeva prin august, și că va trebui să te îngrijim și să te creștem și niciunul dintre noi nu știa atunci nimic despre cum vom face exact asta.

***

Te cheamă Runa. Acum ai un an și șapte luni și ne plimbăm prin parc ținându-ne de mână. Ești extrem de curioasă, îți plac tare mult ciorile și porumbeii și orice pasăre pe care o descoperi.

Când vedem o ciocănitoare, o urmărim cât putem de mult și ești fascinată de cum lovește cu ciocul în scoarța copacului. Saluți cu ham-ham fiecare câine pe care-l întâlnești. Spui mau-mau fiecărei pisici care ne iese în cale.

Mă întrebi tot timpul despre lucrurile noi pe care le descoperi, iar eu încerc să-ți explic de fiecare dată, cum pot de bine, orice lucru care e nou pentru tine. Datorită ție redescopăr și eu lumea simplă din jurul meu, minunăția ei. Îmi oferi în fiecare clipă o bucurie pe care mi-era imposibil să cred că o voi mai simți. Îmi dai viață.

Textul de mai sus e compus din mici fragmente dintr-un fel de jurnal pe care l-am ținut până înainte să te naști, în așteptarea ta. Îți scriu și acum tot ție, pentru că, de la aflarea veștii, fiecare gând al meu a fost și este întotdeauna îndreptat în primul rând spre tine.

CE AM ÎNVĂȚAT PÂNĂ LA 48 DE ANI

TEXT: ADRIAN MIHĂLȚIANU
ILUSTRĂȚIE: BIANCA JELEZNIAC

Nimic important. Realitatea este că 48 de ani sunt prea puțini pentru a putea spune că am învățat ceva. Nu știu, poate sunt eu mai încet de minte, dar abia mă chinui să fac lucruri pe care alții le fac cu ușurință la 30 și-un pic. Țasta e dezavantajul de a fi un slow learner. Și înveți încet atunci când se întâmplă concomitent două lucruri: n-ai încredere în cei din jurul tău, care-și împărtășesc experiența deja dobândită; și vrei musai să experimentezi pe pielea proprie, să pipăi și să zici „este”.

N-am învățat să vorbesc în fraze pline de metafore, cum se practică acum, pă storytelling, pă astea. Încă latru ca o mitralieră încercând să explic și paraexplic lucruri absolut inutil - mi-amintesc și acum cu invidie de fluența verbală din mahalaua Vergului, când începea să se înjure lumea. Era o poezie adevărată, o știință, un deliciu - înjurături în cascadă, blesteme legate, cleioase, care-și întindeau tentacule din cuvinte și biciuiau ținta din toate părțile, până o năuceau. Miștouri întortocheate, povești miezoase, bancuri cu tâlc.

Lumea aia a dispărut. Azi se înjură trist, fără imaginație, fără pasiune, doar niște ciocane aruncate din vârful limbii spre capul celuilalt. Așa se și comunică, de altfel, de prea multe ori. Lemnos, cu precauții sau și mai rău, politicos. Dar cel mai tare mă sperii de cei care nu mai râd. Și nu mai râd pentru că le e teamă de mor să nu cumva să deranjeze, deși sunt tineri - cine dracu a mai văzut o generație tânără obsedată să nu deranjeze?

Am învățat în schimb să iubesc oamenii vulnerabili. Am fugit de ei toată viața mea, pentru că m-au năpădit ori de câte ori au avut ocazia, amintindu-mi de propriile vulnerabilități. Dar acum îi iubesc, mai ales atunci când se deschid - mai ales cei mai tineri decât mine - cu mult mai multă ușurință decât o face generația mea, ca să nu mai zic de celelalte de dinainte. Iubesc oamenii vulnerabili care își duc aceste răni deschise la vedere, pentru că ei sunt cei care te vindecă cu adevărat.

De când mă știu sunt obsedat de priorități, fac liste, le ordonez și le reordonez. Bifez ce am făcut și subliniez ce n-am făcut, apoi o iau de la capăt. Nu-s singurul. O întreagă generație a crescut în acest mediu bolnăvicios în care totul trebuie ordonat, aranjat, bifat, indiferent că e vorba de relații, sarcini, ședințe, obiective turistice (odioasă expresie) sau reușite în viață (altă odioasă expresie). Visez la momentul ăla în care nu voi mai avea niciun fel de priorități și mă voi limita doar la a trăi.

Nimic mai trist decât să fii fericit că ai o casă, o mașină, niște bani în bancă și trei călătorii afară pe an. Și totuși încă ne numărăm reușitele după elemente strict materiale - unde locuim, ce conducem, ce îmbrăcăm, ce mâncăm și ce ne permitem.

În decembrie 1989 visam, împreună cu foștii mei colegi de școală generală, că ne vom umple peste noapte de magazine de sucuri, electronice și blugi. Atât ne ducea capul, la 14 ani. Că va fi ca-n Vest cât ai bate din palme. Că vom avea și noi ce au ăia. De aici a pornit toată problema - o generație întreagă care aleargă încă cu foamea-n gât, să aibă, să posede, să recupereze distanța dintre ei și noi.

Cine n-a apucat să aibă s-a zbatut să acumuleze alte lucruri: titluri, masterate, cărți scrise, doctorate (din alea pe bune), locuri în comitete și comiții, premii, diplome, funcții - ceva, orice se poate agăța într-un cui pe un perete, pune pe un raft sau cita online.

Alergăm în continuare să strângem, să avem. Să nu care cumva să ne trezim iar goi și în nevoie ca-n anii negri după care suspină tot felul de decerebrați.

Am învățat că toate astea nu contează cu adevărat - dar nu în felul în care-ți vorbesc tot felul de guru de fericire, ci pur și simplu pentru că sunt alte lucruri, mai greu de obținut și de păstrat. Dacă nu ai un ghinion nemaipomenit și te ții de muncă, astea materiale vin, treptat, indiferent de unde pornești. La unii mai mult, la alții mai puțin. Dar vin.

Un prieten adevărat vine mai greu și pleacă prea ușor. Un suflet pereche, și mai și. Un apus de soare pe munte împărtășit cu un suflet pereche e aproape un miracol. Cu atât mai greu vine fericirea.

Ești fericit, mă întreabă zilele trecute un om care mi-e tot mai drag, din redacție. Ce naiba să-i răspund? Am fost fericit la 20 de ani, când credeam că am toate răspunsurile. Deprimat la 30, când credeam că nu mai am niciun răspuns. Disperat la 40, când timpul pentru a afla măcar niște nenorocite de răspunsuri se scurgea deja îngrozitor de repede. Citeam undeva că vârsta la care ai „vârful” este fix 42 - nu întâmplător și răspunsul la toate lucrurile.

La 48 înțelegi, dacă ai noroc, că răspunsurile nu contează cu adevărat și te bucuri doar de faptul că respiri, că ești iubit și că poți iubi. E și asta o bucățică de fericire, I'll take it, thank you very much.

Am mai învățat că viața n-are absolut niciun sens. Săpau niște muncitori în fața blocului un șanț adânc și au dat la o parte strat după strat: pământul negru de deasupra avea sub el un strat de pietriș mai fin, apoi în adâncime niște bolovani din ce în ce mai mari, rotunzi - piatră de râu nederanjată de acolo de mii de ani, de pe vremea când râul din zonă inunda cu regularitate zona și-i rostogolea dintr-o parte în alta - poate la finalul ultimei glaciațiuni, poate mult mai demult, înainte ca strămoșii noștri să inventeze dumnezeii.

Cum să crezi că viața ta contează mai mult decât bolovanii ăia, cât de hablea să fii să crezi că faci parte dintr-un plan mai mare și mai măreț decât joaca râului cu pietrele aruncate de colo-colo într-o pură întâmplare?

Și apoi vine omul și-i dă la o parte și trânteste o fundație de beton armat în locul lor, gândită să reziste măcar 100 de ani, în fapt tot nisip amestecat cu pietre rotunde de râu și fier forjat, ceva compact și plin de mândrie, tipic omenesc, ordine în dezordine, scop înfipt cu sete într-un

pământ fără de scop. Știi ce? Peste 100 de ani sunt mai mari șanse ca bolovani ăia să fie în continuare acolo, pe când fundația să se fi făcut de mult praf. Peste 1000, cu atât mai mult. Care e sensul în toate astea?

Frumusețea unei vieți lipsite de un sens dat de cineva e că-ți poți da tu singur(ă) sensul pe care-l vrei. Asta e poate singura lecție de viață pe care am primit-o și pe care aș vrea să o dau mai departe.

Nu te împinge nimeni de la spate, n-are nimeni un plan măreț pentru tine, nu-i niciun fuior de ață care te învârte cu direcție - alegi doar tu, chit că greșești sau nu, chit că uneori ai tot atâta libertate de alegere cât are un bolovan rostogolit de apă.

Am mai învățat că e bine să iubești pentru că vrei, nu pentru că ai nevoie. Iubește și lasă-te iubit(ă) pentru că două suflete-s mai bune decât unul, plutesc mai sus, se învârt mai ușor, se ridică unul pe altul la nevoie. Iar dacă nu-i un alt suflet prin preajmă, învață să te iubești, pentru că e cea mai importantă lecție, chiar mai tare decât asta cu sensul.

Și am mai învățat să mă bucur de fiecare clipă, deși e al naibii de greu - cât timp reușești să faci un pas în spate și să vezi că nimic nu merită luat cu adevărat în serios, prea în serios, vei reuși să-ți păstrezi și o brumă de sănătate mintală. E și ăsta un fel de fericire.

Da, peste 100 ani nu va mai ști nimeni, nici de tine, nici de scopul tău. Peste 200, diferența dintre bolovani ăia și tine - cu puține excepții, date în special de ticăloși, că ăia rămân în istorie - va fi greu de remarcat. Peste 1.000, ce să mai zic? Așadar bucură-te de ce faci acum, bucură-i și pe cei cu care-ți împarți viața, restul e deșertăciune și vânare de vânt.

Asta-i tot ce am învățat cu adevărat până la 48 de ani. Și am mai învățat că încă nu știu nimic.

CUM SĂ-ȚI DAI DEMISIA:

ÎNDRUMAR

TEXT: ALEX TOCILESCU

ILUSTRĂȚIE: BIANCA JELEZNIAC

Să zicem că lucrezi undeva și ți s-a luat de ce faci și crezi că viața mai are și altele de oferit și vrei să vezi ce. Dacă nu ți-ai mai dat demisia până acum, sau ți-ai dat-o, dar nu ți-a ieșit prea bine, iată cam cum funcționează:

Pasul 1: dă-ți demisia primăvara, cam prin martie-aprilie, când se face frumos afară și ai chef de viață și ești plin de optimism și entuziasm și convins că orice ai face mai departe, o să-ți iasă.

Plus că ai avantajul că te-ai gândit toată iarna dacă să faci asta sau nu, plus că, dacă-ți dai demisia primăvara, vei fi plătit deja facturile alea mari la gaz și/sau electricitate și știi că măcar pe partea asta stai liniștit o vreme.

Pasul 2: vezi ce scrie în contractul tău de muncă; nu poți să-ți dai demisia de azi pe mâine, de obicei sunt vreo 20 de zile lucrătoare de preaviz.

Pasul 3: du-te la cine ți-e șef sau șefă și zi-i că-ți dai demisia. Încearcă să fii drăguț cu omul ăla; și el probabil că a încercat să fie drăguț cu tine (sau chiar a fost). Important: demisia e validă din momentul în care ai anunțat-o verbal.

Pasul 4: vezi cu hârtiile; cineva o să-ți trimită un formular de demisie. Completează-l și trimite-l la HR. Întreabă-i și cum e cu zilele de concediu, ca să nu-ți mai bați tu capul cu calculele.

Pasul 5: felicitări, ți-ai dat demisia! Acum mai trebuie doar să mergi de vreo 20 de ori la birou, să-ți faci cât de cât treaba ca să nu zică oamenii că ți-ai băgat picioarele, și să te gândești dacă nu cumva ai greșit, dacă nu cumva te-ai grăbit, dacă n-ar fi fost mai bine să mai rămâi o lună-două, ce te faci dacă vine criza, dar stai, e deja criză!, sau nu e?, naiba știe, o să vezi tu.

Ieși cu prietenii la bere și povestește-le cu o combinație de mândrie și groază ce-ai făcut; nu bea prea multe beri, că totuși cine știe când și de unde îți mai vin alți bani.

Pasul 6: mai ai câteva zile. Nu-i frumos să pleci fără să zici la revedere, așa că dă-le un mail colegilor și invită-i la o bere în ultima zi, într-un loc interesant: curtea, balconul sau terasa agenției, să se bucure și fumătorii sau, dacă nu există așa ceva, într-un colț mai liniștit al biroului.

Pasul 7: șterge din laptop tot ce n-are legătură cu munca. Sigur, asta e mai mult o cutumă paranoidă, că de fapt omul de la IT n-are nici timp, nici chef să verifice ce prostii ai tu pe hard, dar oricum nu prea mai ai mare lucru de făcut, că nu-ți intră proiecte noi – și cu ocazia asta re trăiești și tu niște momente, poate unele chiar frumoase, din trecut.

Dacă tot ești la laptop, șterge-ți și parolele din browser, că cine știe. Dacă ai niște fișiere importante, smart ar fi să le ștergi și pe alea, că n-o să mai ai în viața ta nevoie de ele, dar probabil că n-o să crezi asta și o să le pui pe un transfer.

Dacă faci asta, nu uita să și descarci transferul respectiv acasă, că altfel ai făcut toată operațiunea absolut degeaba. A: salvează-ți și trimite-ți linkurile de la favoriți!

Pasul 8: ultima zi. Dacă tot nu mai ai treabă, du-ți laptopul la IT; probabil că e vineri și pleacă mai devreme. Ia de pe birou ce ți se pare că are sens să iei cu tine.

Ai cumva un dulăpior din ăla pe role în care ții nimicuri? Ia-le și pe alea: borcanul cu mărunțiș, hârtiile inutile de la angajator (alea cu SSMul, de exemplu, dacă nu le-ai aruncat deja), deodorantul care s-a dovedit folositor de-a lungul timpului.

Ia uite, s-a făcut ora prânzului: e timpul pentru o ultimă ieșire cu colegii. Mănâncă bine, că mai încolo o să bei destul de mult.

După ce trece prânzul, efectiv o arzi degeaba și începi să te plictisești, așa că poți să te duci să iei bere (cam 1,6 sticle de persoană) și suc (nu mult). Pune-le în frigider și întoarce-te să mai vorbești nițel cu colegii preferați.

Pasul 9: e ora 16 sau chiar mai mult de-atât; zi-le oamenilor că hai la băută, dă și un mail în caz că cineva are căștile pe cap și nu te-a auzit. Începeți să beți. E un moment bun de depănat amintiri și povești haioase din trecut: „mai ții minte când...?”, etc.

Destul de repede, cineva o să-ți dea cadoul pe care ți l-au luat împreună (se va întâmpla repede pentru că unii vor sau trebuie să plece acasă, dar nu vor să piardă momentul, că doar și ei au pus bani).

Nu-i nevoie să ții o cuvântare dacă nu ai fost într-o poziție de conducere, dar poți totuși să zici câteva cuvinte drăguțe, să le mulțumești oamenilor că ți-au fost colegi, să le spui ce bine te-ai simțit cu ei (dacă te-ai simțit bine), să le urezi mult succes mai departe și să le zici că o să vă revedeți cu siguranță în curând la bere (probabil că nu se va întâmpla, dar e totuși politicos să zici asta).

Pe la 18-18.30, oamenii or să înceapă să plece; încă o îmbrățișare, un pupic pe obraz sau o strângere de mână (după caz), un la revedere mai călduros decât de obicei, că s-a și băut totuși, încet-încet o să rămână doar cei care ți-au fost mai apropiați, ceea ce e și ok, de altfel.

Se lasă noaptea și voi tot mai povestiți: a fost frumos, și chiar dacă uneori n-a fost frumos, la bere oamenii devin sentimentali și uită de momentele alea.

Când mai sunteți doar vreo 3-4, poți să dai semnul că e timpul să spargeți gașca și să începi să strângi sticlele și să le pui în cutia de reciclat sticle.

Ia-ți rucsacul sau în ce ți-ai îndesat ce iei cu tine, stinge lumina, ia-ți la revedere de la ceilalți (probabil că o să te vezi cu unii dintre ei chiar săptămâna viitoare la un prânz, că o vreme o să fii curios dacă firma poate exista fără tine), și lasă badge-ul de acces la recepție. Panglica poți s-o păstrezi ca amintire.

Sfat pentru luni: pentru că sâmbătă și duminică o să fie ca fiecare sâmbătă și duminică, poți să le ignori. Dar luni o să te trezești cam la ora la care te trezeai când mergeai la birou – și n-o să ai nimic de făcut.

Îți bei cafeaua – și după aia ce? Așa că pentru câteva minute o să te gândești că ai greșit, că te-ai pripit, că trebuia să mai aștepti, că n-ai un plan destul de bun (sau chiar nici un plan!) pentru ce se întâmplă mai departe.

Nu-i nimic.

Nu te panica.

Îmbracă-te și ieși afară. O să observi că lumea e la locul ei. Case, străzi, pomi în care cântă păsări, oameni care merg unde au treabă.

Plimbă-te prin oraș. Sau du-te la gară și ia un tren până la Slobozia. Sau vizitează un unchi sau o mătușă sau altă rudă care ți-e simpatică, dar pe care n-o vezi decât la nunți, aniversări sau înmormântări.

Fă ce vrei: nu trebuie să fii nicăieri, nu-ți intră nici un mail, nu depinde nimeni și nimic de tine. Să zicem că asta-i libertatea. O să vezi că nu-i rea.

DOUĂ ORE ÎN BULGARIA SAU OMUL E CA O STICLĂ DE APĂ

TEXT: SIMONA POPESCU
ILUSTRATIE: BIANCA JELEZNIAC

Urma să plec la Berlin. Cu o zi înainte, Bogdan venise acasă cu un fluturaș din cele care se împart pe stradă și pe care le iau și eu, când le iau, cu sentimentul că fac un lucru bun, că mai scapă băieții ăia sau fetele alea de ele. Întotdeauna când îi ușurezi de fluturași îți zîmbesc cu un soi de recunoștință. Stau câteodată în frig sau în plin soare arzător și nu pot părăsi locul pînă nu-și termină treaba. Unii sînt mai timizi, de ei e și mai rău, scapă mai greu de corvoadă.

Iau hîrtia lucioasă cu nu știu ce reclamă la un nou restaurant sau la un nou salon de frumusețe sau la vreo agenție de turism și o arunc nu chiar în primul, dar în al doilea coș de gunoi, fără să mă uit peste ea.

Așa. Și vine Bogdan acasă și-mi zice că uite, scrie ceva acolo despre o zi în Bulgaria, poate o dau cuiva, vreunui student. Nu mă încurc cu chestii din astea promoționale. Bun, dar acum era vorba de chiar Bulgaria. Bulgaria – asta e altceva. Asta e ceva! O zi în Bulgaria, așa scria pe fluturaș. Aproape gratis. Am mai reținut că va fi și o prezentare de oferte turistice. Autocarele sînt puse la dispoziție de o agenție de turism germană și, normal, trebuie, la un moment dat, să-și facă și ei reclamă, cum altfel? Mai precis, va fi un spectacol de „noutăți mondiale”, „spectacol informativ”.

Citesc, abia acum, cu atenție biletul și-l transcriu: Excursie de o zi în Bulgaria, în cel mai frumos oraș de pe Dunăre: Ruse./Acțiune unică cu ocazia inaugurării!/Călătorie în autocare de lux./Oprire într-un local special ales./Invitație la spectacol informativ despre noutăți mondiale și vacanțe./Servirea gratuită a mesei de prînz./Tragere la sorți a autoturismului (deschideți seiful cu codul dv. personal)./Utilizarea pe loc a unui bon de creditare în valoare de 100 Euro/ Vizitare și posibilități de shopping în Ruse./Prețul călătoriei: doar 17 ron.

Am amînat să completez și să trimit hîrtia pînă la întoarcerea mea de la Berlin. Mă gîndeam că n-o să am nici o șansă, că n-o să fie chiar biletul meu extras din zecile,

sutele, poate chiar miile trimise. Nu că aş fi vrut să mă duc în Bulgaria ca turist, dar Bulgaria însemna ceva pentru mine: a fost prima țară străină pe care am văzut-o în viața mea, în copilărie, în urmă cu mai bine de 30 de ani.

Acum ar trebui să scriu despre cum a fost la Berlin. Ar trebui, adică, să scriu despre... ninsoare și okapi. Dar asta e altă poveste. Așa că dau un rewind în minte și... iată-mă întoarsă de la Berlin, completând talonul!

Pun doar numele meu, nu adaug și o altă persoană, ca șansele de a fi aleasă să fie mai mari. Mă duc pînă la poștă, mă asigur că dacă pun hîrtiuța asta în cutia din față va fi ridicată chiar azi – o întîrziere de o zi ar fi fatală. După două zile mă sună cineva care mă întrebă care e numărul apartamentului. Am uitat să-l scriu și totuși cineva a sunat la telefonul meu, nu a dat talonul deoparte. Se va amesteca din nou cu altele și cineva se va ocupa de tragerea la sorți.

Îmi doresc, chiar îmi doresc ca mîna aceea să tragă din urnă fluturașul completat de mine. Vreau să ajung în Bulgaria de dragul finalului volumului la care tot scriu de cîțiva ani. Că dacă începe cu Germania și Bulgaria, ar fi grozav să se și termine cu Germania și Bulgaria, că uite-le cum se leagă din nou, cum vin așa, una după alta, frumos, ca într-un pachet de cărți de joc.

Am terminat o carte în felul ăsta, cu un final venit din afara ei, exact cînd nu știam cum să-i pun punct. Stăteam și mă uitam în gol, cînd am văzut niște obiecte care treceau prin dreptul ferestrei mele. Le arunca cineva. O rochiță de păpușă. O mîna de plastic, un picior, un corp decapitat, un cap. Risipite pe jos, în iarbă. Păpușa. Purusha! Purusha din a cărui dezmembrare se creează lumea. În fond, nu era o carte doar despre mine, ci și despre lume.

Primesc după două zile o hîrtie albă cu o invitație pentru, ei da!, excursia în Bulgaria. Chiar mă bucur. Că am avut noroc și că voi revedea Bulgaria. Vorba vine, „revedea”: pentru mine Bulgaria nu înseamnă decît întîlnirea dintre

o apă mare (Marea Neagră), o sticlă cu nectar de piersici, o fiolă de parfum de trandafiri și o floare de argint filigranat. E tot ce-mi amintesc din excursia aia de acum 30 de ani, când, copil fiind, mergeam pentru prima dată (și ultima înainte de 1990) în Străinătate.

Cu o seară înainte de plecare, Bogdan mă întreabă dacă chiar am de gând să mă duc. Pun ceasul să sune. Și telefonul. Abia se crapă de ziuă când ies din casă. Redescopăr lumea dimineții, puritatea ei. Pe stradă sîntem doar cîțiva. Aerul se face încet, încet violaceu. La locul întîlnirii e doar un domn de peste 60 de ani, cu șepcuță. Trec pe lîngă el, nu mă opresc, mă așez pe o bancă și aștept să se facă ora de plecare.

Vine un autocar pe care stă scris mare *Eurocar*, iar lîngă șofer, pe fereastră, probabil numele german al firmei care se „inaugurează” alegîndu-ne pe noi ca privilegiați clienți. Așadar, se face o promoție pentru autocarele care sînt cele mai sigure din lume. Așa îmi imaginez. Sînt o firmă nouă pe piață și vor să se afle de ei. Foarte bine. Dau la urcare 17 roni. Știam din invitație. Urcăm, iată, doar eu și domnul cu șepcuță. Înăuntru sînt vreo 8 călători, mai mult femei.

Mi se pare bizar. Cum? Numai atîția? Chiar așa puțini vor să vadă Bulgaria, fie chiar și pentru o zi? Sau restul urmau să se urce la ultima stație, unde e și sediul autocarelor? Pornim. Văd parcă pentru prima dată în viața mea cît de frumos e bulevardul Kiseleff. Circulă doar cîteva mașini la ora sta și sînt puțini pietoni. Ne oprim la ultima stație.

Pe partea cealaltă, un autocar identic cu al nostru și un pîlc de oameni. Cîțiva se desprind și vin spre noi. Urcă două femei și doi bărbați. Bărbații sînt întorși din drum. Trebuie să plece cu mașina cealaltă. Cele două femei se așează paralel cu mine. Una e în vîrstă și cealaltă mai tînără.

Mai tîrziu aveam să-mi dau seama că, de fapt, sînt de-o vîrstă, doar că aia mai „tînără” pare așa pentru că a rămas flower-power, poartă părul lung și are alura aia din anii '60, un fel de neglijență studiată. Cealaltă, tunsă băiețește,

este însă foarte simpatică, veselă, ca o școlăriță care pleacă cu clasa în excursie. Intră în autocar și un grup compact. Patru femei și un bărbat. Își tot zic „nășică” și „fină”. Sînt rude, sînt nănași. Sînt veseli. Au venit împreună. A completat una dintre femei un singur fluturaș și a pus toate numele. Așadar se putea și așa. Plecăm cu mașina pe trei sferturi goală. Și cealaltă mașină e aproape goală. Mă rog, firma nemțească a pus de la bun început la dispoziție două autocare, indiferent de câți oameni s-ar fi adunat.

Tovarășii mei de drum, tineri pensionari, freamătă ca niște copii. Mergem vreo oră și ceva și ajungem la Călugăreni. De pe autostradă intrăm direct în parcare a unei pensiuni elegante. Ne preia o domnișoară îmbrăcată în pantaloni albi și o cămașă imaculată, cu mânecă scurtă. O întreb dacă nu-i este frig și de ce-am oprit aici. „Aici este extragerea pentru autoturism”, îmi spune ea. „Autoturism?” „Da. N-ați văzut pe invitație? Mercedes.”

Bun, asta nu poate dura mult. În fond, e o bine-venită oprire, aș putea bea o cafea. Și poate chiar câștigă cineva un Mercedes. Firma de autocare (sau turism sau ce o fi) are în plan, probabil, să facă promoție și acestei pensiuni, cu multe care de lemn ornamentale pe peluză, cu piscină și, în interior, cu veșminte populare protejate în niște vitrine cu cadru de lemn. Coridoarele sînt ca un mic muzeu. Iată-mă deja făcînd acum, la rîndul meu, reclamă! La recepție e un tablou uriaș cu Mihai Viteazul. Păi, da! Aici a fost celebra bătălie de la Călugăreni, despre care am învățat și la școală. În plin cîmp. Dar parcă bătălia cuprindea în peisaj și un pod, o apă. Apa Neajlovului. O fi pe undeva.

Sîntem dirijați spre o sală uriașă. Scaunele sînt așezate de-a lungul meselor, unul după altul, așa cum stau scaunele în tramvai. În față, aliniați, stau vreo 10 tineri îmbrăcați în pantaloni negri și bluze albe. Chelneri. Sau ce-or fi, personalul pensiunii pentru care descinderea noastră e un adevărat eveniment. Mă rog, e greu de înțeles mobilizarea dar... în fine... Își face apariția pe ușă un tînăr îmbrăcat într-un costum care-i vine bine. E ras în cap,

are tenul măsliniu, ochii migdalați și poartă o cască cu un microfon lateral, arcuit peste obrazul drept. Un fel de Neo din Matrix. Ne spune într-o română cu un frumos accent că a făcut parte din Legiunea Străină, că a fost prin Africa, America de Sud, Kosovo și nu mai știu pe unde. „Patru ani în Legiunea Străină, doamnelor și domnilor.”

Știe să vorbească patru limbi, spune el. A reprezentat foarte bine România pe unde a fost. „Nu era rău, dar știți dumneavoastră unde-i mai bine...” Iar cei din sală, în cor: „Acasă!”. „Acasă, cum ziceți dumneavoastră. Că știți dumneavoastră cum sînt străinii... Cum sînt nemții...” „Reci!”, răspunde sala. „Reci, cum ziceți dumneavoastră.” „Dar corecți!”, adaugă el după o scurtă ezitare. Apoi ni-i prezintă, pe rînd, pe colegii lui, chelnerii. După fiecare nume, toată lumea aplaudă.

Prezentarea se termină cu Tarantino, un italian care aduce cu personajul ăla înalt din Familia Adams, valetul Lurch, da, chiar valetul Lurch. Nu va dura mult pînă să vedem care e rolul lor aici. „După cum vedeți, ați pornit într-o excursie frumoasă”, continuă Neo. „Cu autobuze de lux. Nu-i așa? Nu așa scria pe invitație? Apoi vedeți? Așa scria. Așa scria, așa și este. A auzit cineva de firma asta? Lasă că o să auziți! De la om la om!”, spune el. De la om la om.

Ni se explică că acum urmează „șoul de prezentare”. În față e un ecran – deci băiatul care e foarte umblat, Neo, ne va arăta cîteva locuri unde merită să mergi cu firma lor de autobuze (sau turism, ce-o fi). Băieții – chelnerii, asistenții – s-au risipit prin sală.

Și începe spectacolul. Neo e simpatic, cu accentul lui cu tot, politicos și... antrenant. „Cu ce curățați dumneavoastră acasă geamurile? Parchetul?” Sala răspunde pestriț. Neo îi laudă pe cei mai rapizi. „Cum zice doamna!”, confirmă el și scoate din buzunar o acadea pe care doamna, surprinsă, o primește în aplauzele și chicotele de veselie ale celorlalți. „Cum zice domnul!”, și iese o acadea din buzunarul lui Neo și pentru domnul cel știrb, probabil cel mai tînăr dintre

pensionarii de aici „Folosiți produse de curățat. Și cum sînt ele?” „Toxice!”, răspunde sala în cor. „Și e bine că sînt toxice?” „Nu!”. „Și cum ne protejăm? Ar trebui să ne punem o mască, nu? O mască, așa e, cum zice domnul. Dar nu doar aerul devine toxic. Ar trebui să muncim cu mănuși. Cum zice domnul!” (care, desigur, primește o acadea).

Gata! Sîntem la clasă, elevi cu toții. Îmi trece prin minte Ferdydurke de Witold Gombrowicz. Tinerii pensionari s-au prins în joc. Cu acadele. Așa, doamnelor, domnilor. „Dacă ar fi să curățăm cu toate aceste produse, ar trebui să ne protejăm... așa!”, și Neo arată spre ușa pe care își face apariția unul dintre băieții prezentați înainte, deghizat de sus pînă jos într-o salopetă galbenă de plastic, cu o mască pe nas și niște ochelari. Rîsete, aplauze.

„Păi, da, așa ar trebui să ne protejăm, că toate-s toxice, doamnelor și domnilor. Dar noi, noi ne protejăm oare? Noi nu ne protejăm! Noi nu ne protejăm, cum zice doamna”, care, la rîndul ei, primește o... acadea! „Vedeți această sticlă? Omul e ca această sticlă de apă! Ca o sticlă de apă, doamnelor și domnilor”, zice Neo. Nu prea am înțeles ce vrea să zică, dar îmi place cum sună: Omul e ca o sticlă de apă.

Asta m-a făcut să-mi ridic privirea din carte. Am adus cu mine *Limba salvată* a lui Canetti. Am dat de ea și în biblioteca Institutului Ro de la Berlin. O recitesc pagină cu pagină după aproape 15 ani. Am luat-o din raftul de acasă că m-am gîndit că el, Canetti, a trăit în Bulgaria. S-a născut acolo. Am dat din nou de pasajul în care spune cum îi plăcea mamei lui să citească cocoțată în copac. Mi-a plăcut de maică-sa. Și eu citeam cocoțată în copac.

Din copacul care a început să foșnească în amintirea mea îl aud pe Neo: „Pentru ca să nu mai avem de-a face cu aceste focare de toxicitate, cu toții vom dori să avem în casă... să avem în casă...” Și pe aceeași ușă apare un alt băiat în brațe cu un aspirator. „V-ați dori în casă acest aspirator, doamnelor și domnilor! Aspirator care curăță cu aburi uscați. Fără chimicale. Doar cu apă, doamnelor

și domnilor!” Ni se arată pe ecran un mic filmuleț în care personajul principal e micul aspirator. Apoi ni se face o demonstrație cum se curăță gresia doar cu abur uscat. Și „chiar o pată de cafea, complet, pînă cînd nu mai rămîne pe covoraș nici urmă”. „Veniți, doamnă, veniți să vedeți!”.

Una, două doamne se apropie, pipăie, confirmă. Nici urmă! „Haideți și dumneavoastră, domnu’!” Domnul confirmă și el. Se aplaudă magia. Se aplaudă aspiratorul. Aspiratorul e de vînzare. „Îl puteți avea chiar acum. Poate fi al dumneavoastră chiar acum, chiar dacă nu aveți bani!”

De plătit poate fi plătit și peste cîteva zile. În magazine, în curînd el va costa dublu, chiar triplu, doamnelor... Aici poate fi achiziționat la jumătate și, în plus, tot la jumătate poate fi cumpărat și fierul de călcat aferent. Și el e o performanță. Căci, nu-i așa, „Cum călcați dumneavoastră, doamnelor?”. Unele dintre ele își amintesc de fierul de călcat din copilărie. Cu cărbuni. Păi da, că femeile sînt mai toate pensionare, au peste 60 de ani. Ehe. De la fierul cu cărbuni la fierul de călcat atașat printr-un fel de cordon ombilical de acest aspirator... o viață de om! O epocă! O istorie. Se aplaudă fierul de călcat. Se face o mică pauză, pentru cei interesați de produse. Cîteva se îndreaptă cu elan spre cele trei măsuțe la care stau „asistenții”. Aceasta este, de fapt, titulatura corectă a „chelnerilor”.

Mă duc și-mi iau o cafea. Nu-mi convine diversiunea, deturnarea, dar, pe de altă parte, își face și firma puțină reclamă, că doar nu era să mergem chiar așa, în Bulgaria, cu numai 17 roni.

Și-mi continui lectura din Canetti care are, în pagina pe care am nimerit, 4 ani și merge la Kronstadt. Țasta e orașul în care eu mi-am făcut liceul: Brașovul. Canetti își amintește de niște povești ale tatălui său care, stînd la o pensiune din Kronstadt, a asistat la prinderea unor vipere din regiune. Ce chestie! N-am auzit niciodată că ar fi vipere prin Brașov. Sau că ar fi fost vreodată. Mai zice Canetti că și-a petrecut vacanțele la Karlsbad, Lacul Wörther și

Kronstadt. „Între aceste trei puncte, îndepărtate unul de altul, dacă le unești într-un triunghi, era cuprinsă o bună parte din vechea monarhie.”

Aud fără să vreau, în timp ce încă mai văd o coadă de viperă imaginară, conversația unui cuplu de tineri pensionari cu unul dintre băieți. Ei au fost deja în Bulgaria, la Nisipurile de aur. În fiecare dimineață găseau prosoapele noi puse pe pat, aranjate în formă de lebădă. „Da, domnu', în formă de lebădă. „Dar ei, asistenții? Ce e cu ei aici, cu toți băieții?” Tînărul din cale afară de amabil le spune că ei sînt de la „firmă”, că stau în pensiune pe durata prezentării, încă vreo lună. Sînt secui. Toți. Da, și domnul care face prezentarea, cel care a fost în Legiunea Străină, tot secui e.

Mă bag și eu în vorbă și întreb cînd plecăm. „Păi, după ce se termină prezentarea tuturor produselor.” T tuturor? „Și cît durează prezentarea tuturor produselor?” „Pînă la ora 14.” „Cum așa? E ora 9. Pînă la 14 mai sînt cinci ore. Ce să facem cinci ore?” „O să vedeți!” „Poate e o eroare!, zic. Nu trebuia să ajungem în Bulgaria?” „Ajungeți, ajungeți!”

Se face liniște și Neo revine în scenă, se reia acțiunea. Urmează o nouă rundă de întrebări. „Cîți litri de ulei folosiți la bucătărie pe an?” „Mult!” „Mult, cum zice doamna!” (care, desigur...). „Cum e uleiul pentru sănătatea noastră?” „Nociv!” „Nociv, cum zice domnul!” (care, desigur...). „Nesănătos, cum zice doamna!”, care primește... „Știți dumneavoastră, doamnelor, domnilor cît ulei prăjit înghițim noi, ficatul nostru, stomacul nostru, doamnelor și domnilor?” Pe ușă apar cîtiva băieți, fiecare ținînd de toartă cîte un bidonaș de plastic plin cu ulei. Toată lumea scoate sunete de uimire. Nimeni nu a văzut așa, deodată, cît ulei bagă în el într-un an. „Și aceste oale, ele nu au nevoie de strop de ulei. Da, da, doamnelor și domnilor!”

Se face o pauză. Cîteva grupulețe se îndreaptă spre măsuțe. Nu e nici ora 10. Dau o tură pe-afară. Mai e un bărbat slăbuț, ridat, care fumează. Hainele îi sînt ponosite. Cînd a venit aici poate s-a gîndit că e o ocazie să vadă Străinătatea. Cînd

mă întorc, o altă prezentare e în toi. Protagonistă e o pernă. „Cum sînt pernele de acasă, doamnelor și domnilor?” „Tari!” „Mari!” „Mici!” Cum e perna pe care o răsucește Neo în mâinile lui puternice? E cool. Nici mare, nici mică. Se răsucește. E moale. E pufoasă. Cum zice doamna! Care nu mai primește o acadea, ci i se aruncă o pernă. Cadou. Cum zice domnul, căruia i se aruncă, și lui, o pernă.

Perne primesc cinci dintre colegii noștri de Bulgaria. Cine răspunde mai repede, mai expresiv, merită chiar mai mult decît o acadea. Lucrurile nu se opresc aici. Se aduc și niște pături grozave. Se pun întrebări, se aruncă cu pături. Se aude freamăt, se aud mici proteste. Pernele și păturile i-au învrăjbit pe oameni. Pernele cele elastice și păturile cele moi. De ce doar cei care au primit perne să primească pături? Păturile se cuvin unora care nu au primit nimic, nu? Nu e așa creștinește? În fond, de răspuns au răspuns mai repede cei fără perne. Era mai cinstit ca alții să primească păturile. Cu acadelele era una. Dar acum e altceva. Pernele, păturile nu sînt acadele! Cu atît mai mult cu cît toată lumea știe cît va costa o astfel de pătură în magazin.

Cei cinci deținători de perne și pături sînt scoși în față. În plus, primesc, gratis, și un cărucior cu care să-și transporte cadoul. Ei, asta pune capac la tot. Celor din sală nu le rămîne altceva de făcut decît să se consoleze cu speranța că vor cîștiga poate un Merțan. Totuși, injustiția și oboseala i-au cam întunecat. Neo ne roagă să-i aplaudăm pe cei cinci norocoși. Se aplaudă mai moale, dar se aplaudă totuși. Înainte să pornească cu cadourile pe roțile cochetului cărucior, li se spune că tot ceea ce au primit e gratis, însă cu o condiție. Să cumpere o a doua pătură. „Doar o pătură cumpărată, doamnelor și domnilor, și primiți în schimb, încă o pătură, o pernă și un cărucior de transportat. Merită!” Cei care cred că merită se îndreaptă spre „asistenți”.

Se face pauză, din nou. De data asta pauză de masă. E cam devreme, nici 12 și toți speram să mîncăm în Bulgaria. Asta e. Vin farfuriile. Pe fiecare un copănel, cartofi prăjiți și salată de varză. Mulți țin post pentru Paști, așa că rămîn destule

copănele în farfurii. După masă, urmează prezentarea unor valize. Destul timp să înaintez în cartea mea și să ajung, pe sărite, la pagina unde vorbește Canetti despre România. „Pentru această țară simțeam duioșie, pentru că mi-a fost foarte mult lăudată de doica mea româncă, cea care mă hrănise.”

Lumina se stinge, așa că închid și eu cartea, pentru că urmează să vedem niște filme cu ce frumos e în Bulgaria și ce bine ar fi să fim și noi acolo în luna noiembrie. „Trebuie să vedeți aceste imagini, cu locurile în care veți ajunge dumneavoastră!”, spune Neo. „O să vedeți delfini vii, în viață, o să-i atingeți. Nu trebuie să mergeți în Florida pentru asta!”

Spre final, tinerii pensionari din fața mea se uită unul la altul și decid. Vor cumpăra cele trei valize despre care s-a vorbit mai devreme și vor pleca în Bulgaria la jumătate de preț. Acolo, prosoapele sînt lăsate pe pat în fiecare zi în formă de lebădă.

Urmează o serie de întrebări către sală. Nu mai sînt atentă. Mama lui Canetti a ajuns la Predeal cu un pașaport turcesc și vameșii români îi caută în valize pe chestia asta. Fiecare cu valizele lui, cu traseele lui! Mama lui Canetti e în Predeal și Canetti, bătrînul de peste 70 de ani, scrie despre această întîmplare din 1915: „Veneam din mijlocul unui război pe care nu doream să-l recunosc, dar abia în această călătorie am început să pricep în mod nemijlocit ceva despre larga răspîndire a dușmăniilor naționale”.

Se face o nouă pauză. Stau de vorbă cu fata în alb. Mi-e puțin milă de Neo. Am aflat că șeful german nu e tocmai mulțumit de el. A făcut nu știu ce greșeală. Poate chiar a început cu stîngul, atunci cînd a zis ceva despre nemți, că nemții sînt reci, adăugînd, după o mică ezitare, „Dar sînt corecți!”.

Șeful ăsta, pe la jumătatea întîlnirii, s-a așezat picior peste picior într-o parte. O fată îi traducea la ureche tot ce spunea

Neo. Șeful se uita în jos, dar, din când în când, ridică ochii să vadă reacția sălii. Pe toată durata episodului cu aruncatul de perne și pături s-a uitat numai spre sală.

Lui Neo îi era tot mai greu. Cred că îl enervam și eu cu cititul meu. Mi s-a făcut milă de el. Știu cum e să ai un ostil în sală. Chiar nu mai ai chef de nimic. Așa că am lăsat cartea deoparte, m-am uitat cu interes la el cât a prezentat și ultimul produs: vestuța care vibrează. Ea costa atât de puțin, încât vecina mea de masă și-a cumpărat-o pe loc. De câte ori o s-o pună pe ea își va aminti de Călugăreni. Sau de Bulgaria. De Neo. De pături și perne. De acadele.

În sfârșit, ne urcăm în autocare. Sîntem pe punctul de a pleca. O surpriză ne așteaptă la ieșire. Sînt acolo, aliniați, toți băieții. Și Tarantino, italianul cel lung, valetul Lurch. Apare și Neo. În timp ce mașinile noastre pornesc, aliniații ne fac cu mîna zîmbind. S-au făcut mici, dar uite, încă mai fac cu mîna. Încă îl mai văd pe Tarantino.

Ajungem la Ruse. Avem fix 2 ore să facem ce vrem, ne spune șoferul. Deja un sfert de oră s-a pierdut cu bîjbîiala. Grupul cu care am pornit înaintează greu. Se tot opresc, se uită la niște mici vitrine prăpădite de la marginea orașului. Întrebăm unde e centrul. Grupul ezită. Mă desprind de el. Îi las în urmă. O tînară femeie mi se alătură. O cheamă Daniela. Avem aproape două ore înainte. Mergem repede.

Trecem pe lîngă o clădire cu o cupolă enormă, aurie. Ne vom opri la ea la întoarcere. E bine că nici una, nici alta nu vrem să ne aprovizionăm. Îi spun ceva despre dorința mea de a cumpăra o fiolă de parfum, din... nostalgie. Asta am cumpărat, copil fiind, cu peste 30 de ani în urmă, din Bulgaria. Am și acum cilindrul de lemn pirogravat în care sticluța era protejată. Am chiar și sticluța, goală. Nu că ar fi folosit cineva parfumul. S-a evaporat. După 30 de ani...

Ne înțelegem fără cuvinte pe unde s-o luăm. Strada aia pare mai luminoasă. Cealaltă pare că se-nfundă. Acolo e mai larg. Dincolo e prea gri. Nimerim pe o stradă largă

și foarte frumoasă. Dăm de o clădire pe care scrie mare „Elias Canetti”. E frumos Ruse. Centrul istoric. Intru pentru un minut (îi zic Danielei) într-un magazin cu bijuterii de argint, doar ca să văd dacă mai au bulgarii celebrul filigran bulgăresc.

Ei bine, nu mai există, filigranul. Floricelele, peștii, frunzele, ce-or mai fi fost, din argintul ăla împletit din fire, parcă, de atârnat la gît, nu se mai fac. Găsesc, în schimb, un căluț de mare superb pe care i-l cumpăr fetiței mele de ziua ei. Va împlini chiar mâine 10 ani.

Cu Daniela mă înțeleg perfect. Vedem Dunărea de departe. Ne apropiem? Ne apropiem. Mai mult? Nu, nu mai mult. nici nu mai e timp. E foarte bine așa. De departe e frumoasă Dunărea. Așadar, văd apa. Nu e marea, dar... Îmi mai doresc parfumelul cel de roze. O întrebasesm pe fata de la care am cumpărat căluțul unde aș putea găsi un cilindru din acela de lemn. O, nu se mai fac demult!

Mai avem puțin timp, autobuzul e prin apropiere, intrăm într-un magazin de artizanat ca să vedem cu ce păcălesc ei turiștii și... ce-mi văd ochii? Într-un coș mare, o grămadă de cilindri cu parfum, la doar 2 leva! Scot doi euro, rog să-mi vîndă un flacon, dar vînzătoarea nu vrea decît leva. N-am unde schimba doi euro în leva. Încerc la casa de schimb, dar nu merge. Normal. 2 euro?

Mă întorc la magazin. Dau de o fată, de data asta. Cealaltă vorbește cu cineva. Îi explic de ce țin să iau parfumul, îi povestesc cum am venit eu în copilărie în excursie în Bulgaria, cum m-am întors acasă cu exact ceea ce are ea în coș, îi pun pe masă moneda de doi euro, nu două leva, și o rog să-mi vîndă la suprapreț acest obiect. E un obiect al copilăriei mele.

Fata îmi întinde fără nici un cuvînt un cilindru pe care e pirogravat cuvîntul Bulgaria, exact ca acum 30 de ani, și ia banii de pe tejghea. O fi înțeles ce-am zis? Blagodaria, blagodaria.

Cu parfumul în gentuță, ne îndreptăm spre autocar. O luăm prin parc spre clădirea cu cupolă de aur. Daniela îmi arată ceva pe jos. E plin, plin de toporași. Toporași bulgărești. Culege unul. Iau și eu unul. O să-l presez și apoi o să-l lipesc pe o foaie de hîrtie pe care o să scriu „Toporaș bulgăresc”. Ajungem la „monument”. Nu e o biserică.

Paznicul încearcă să ne explice ceva. Noi ne apropiem de locul din care se poate vedea clădirea pe dinăuntru. Nu înțelegem ce zice. Se pare că nu avem voie mai departe decît dacă vrem să vizităm muzeul. Nu, nu vrem. Nici nu am avea timp. Amabil, ne oferă un pliant. Poate venim altădată.

Toată lumea e în autocar. Mă uit și pe pliantul de la muzeu. E un mormînt, un panteon. Aici au fost îngropate oasele a 453 de eroi ai Eliberării (de sub ocupația otomană, care s-a întins la ei vreo 500 de ani!), cunoscuți a lui Hristo Botev. Recunosc acolo numele lui Angel Kanchev.

S-a sinucis, după ce a avut o încercare eșuată de a se salva trecînd în România. N-a vrut să fie capturat de turci. Și Botev a murit tînăr, la 27 de ani, într-o bătălie. Hristo Botev este singurul autor bulgar clasic de care am auzit. Și ei, bulgarii, sînt doar la o aruncătură de băț. Cred că și ei știu la fel de puține lucruri despre noi cum știm noi despre ei.

O luăm din loc. Se lasă seara. Doamna cea simpatică îmi arată ce a cumpărat: niște pantofi sport. Două perechi. Vorba ei, o splendoare. Apusul face din Ruse cel mai frumos oraș din Bulgaria, așa cum scria pe invitația cu „Excursie de-o zi în Bulgaria”. Parcă aud vocea lui Neo: „Frumos, doamnelor și domnilor! Nu scria așa în invitație?”. „Apus de soare bulgăresc, doamnelor și domnilor”.

Mi-e sete și-mi dau seama că, deși am luat un pandantiv de argint, o sticlută de parfum și am văzut o apă albastră, n-am mai avut timp să beau și un nectar bulgăresc. Bună ar fi fost și apa. Atunci îmi vine în minte ce spunea Neo: Omul e ca o sticlă de apă.

Noi continuăm să scriem pentru tine.

Dacă te [abonezi cu doar 3€ pe lună](#), noi vom putea să-ți oferim în continuare jurnalism independent, onest, care merge în profunzime, să ne continuăm lupta contra corupției, plagiatelor, dezinformării, poluării, să facem reportaje imersive despre România reală și să scriem despre oamenii care o transformă în bine.

De fapt, [orice sumă contează](#) :)

Oricum ar fi, sperăm să ne citești în continuare cu plăcere.

Și așteptăm feedback, musai, pe
contact@pressone.ro